

ספר חקיקה נלווה

מועד אפריל 2024

קובץ חקיקה לבחינת הסמכה

מועד אפריל 2024

תוכן עניינים

3	 חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965
4	 תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018
5	 חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958
6	 חוק החברות, התשנ"ט-1999
16	 חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973
19	 חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970
21	 חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981
24	 חוק הירושה, התשכ"ה-1965
28	 חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962
30	 חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961
33	 כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986
34	 חוק המכר, התשכ"ח-1968
35	 חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963
40	 תקנות מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (מס רכישה), התשל"ה-1974
42	 חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969
45	 פקודת הנזיקין [נוסח חדש]
46	 חוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952
47	 חוק העונשין, התשל"ז-1977
52	 חוק העמותות, התש"ס-1980
54	 חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975
57	 פקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל"ה-1975
59	 פקודת השטרות [נוסח חדש]
62	 חוקיסוד: השפיטה

חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פרשנות

1. לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול -
- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית, או מוגבלותו.
- בסעיף זה -
- "אדם" - יחיד או תאגיד.
- "מוגבלות" - לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית.
2. (א) פרסום, לענין לשון הרע - בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.
- (ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות -
- (1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;
- (2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע.
3. אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא והתייחסותה לאדם הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה.
4. לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה כדין לשון הרע על תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו.
5. לשון הרע על אדם שפורסמה אחרי מותו, דינה כדין לשון הרע על אדם חי, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא אם ביקש זאת בן זוגו של המת או אחד מילדיו, נכדיו, הוריו, אחיו או אחיותיו.

תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018

(סעיפים נבחרים)

סימן ד': כתבי טענות ומסמכים - הוראות שונות

24. תובע יאחד בכתב תביעה אחד את כל עילות התביעה כלפי נתבע בשל אותה מסכת עובדתית, ורשאי הוא לאחד בכתב תביעה אחד גם עילות תביעה אחרות כלפי אותו נתבע, והכול בכפוף לסמכותו העניינית של בית המשפט.
- איחוד עילות תביעה
25. (א) תובע יכול בכתב תביעה את מלוא הסעד שלטענתו הוא זכאי לו בשל עילת התביעה ולא יוכל להגיש תביעה בשל החלק שלא תבע.
(ב) תובע יכול בכתב התביעה את כל הסעדים המבוקשים בשל עילת תביעה אחת, אלא אם כן הרשה לו בית המשפט או הדין מתיר שלא לתבעו במסגרת אותה תביעה; רשות מבית המשפט לא תינתן אלא במסגרת בקשה לפיצול סעדים.
(ג) בית המשפט יכריע בבקשה לפיצול סעדים עד תום קדם-המשפט.
- תביעת מלוא הסעד וכל הסעדים בשל עילה אחת (תיקון התשפ"א)
26. (א) מותר לצרף בכתב תביעה אחד, כתובע או כנתבע, כל אדם הדרוש לצורך הכרעה ביעילות ובשלמות בתובענה, ובלבד שהתובענה מעוררת שאלה עובדתית או משפטית משותפת לכל בעלי הדין.
(ב) תובע שיש לו ספק באשר לזהות אדם שממנו הוא זכאי לסעד, רשאי לצרף כמה נתבעים, כדי ששאלת החבות והיקפה בנוגע לכל אחד מהם תתברר במהלך הדיון.
- בעלי דין בתובענה
27. בעל דין אינו רשאי להעלות בכתבי הטענות טענה שבעובדה סותרת או חלופית, זולת אם אימת בתצהיר כי העובדות כהווייתן אינן ידועות לו.
- הסתמכות על עובדות שונות
28. טענה מקדמית שלא פורטה בכתב ההגנה לא תועלה בשלב מאוחר יותר, אלא אם כן בית המשפט נתן רשות לכך.
- העלאת טענות מקדמיות בכתב הגנה [תיקון התש"ף (מס' 2)]

חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958¹

(סעיפים נבחרים)

פרק ראשון: עיקרי ההתיישנות

1. בחוק זה -
"בית־משפט" - כל רשות שיפוטית או בורר, ולמעט בית־דין דתי;
"תובענה" - הליך אזרחי לפני בית־משפט;
"מקרקעין" - קרקע מכל סוג וכל זכות או טובת־הנאה בקרקע וכל דבר המחובר לקרקע חיבור־קבע וכל זכות או טובת־הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה.
2. תביעה לקיום זכות כל שהיא נתונה להתיישנות, ואם הוגשה תובענה על תביעה שהתיישנה וטען הנתבע טענת התיישנות, לא יזדקק בית המשפט לתובענה, אך אין בהתיישנות בלבד כדי לבטל את הזכות גופה.
3. אין נזקקים לטענת התיישנות אם לא טען הנתבע טענה זו בהזדמנות הראשונה לאחר הגשת התובענה.
4. בתובענה על תביעה שלא התיישנה או שהתיישנה אך לא נטענה נגדה טענת התיישנות, לא תישמע טענת התיישנות נגד קיזוז באותה תובענה ולא נגד תביעה־שכנגד, כשהיא והתביעה שבאותה תובענה נושאן אחד או כשהן נובעות מאותן נסיבות.

פרק שני: תקופת התיישנות

5. התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן - תקופת ההתיישנות) היא -
(1) בשאינו מקרקעין - שבע שנים;
(2) במקרקעין - חמש־עשרה שנה; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) - עשרים וחמש שנה.
6. תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה.
7. מרוץ תקופת ההתיישנות של תביעה יושעה כל עוד נמנע התובע מלהגיש תובענה בשל כך שהנתבע, או מי מטעמו, מטעה ביודעין את התובע, מפעיל נגדו כוח, מאיים עליו או מנצל את מצוקתו; לענין זה, "הטעיה" - לרבות בדרך של איגילוי ביודעין של עובדה מהעובדות המהוות את עילת התובענה.
8. נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאינן בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה.
9. הודה הנתבע, בכתב או בפני בית־משפט, בין בתוך תקופת ההתיישנות ובין לאחריה, בקיום זכות התובע, תתחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה; ומעשה שיש בו משום ביצוע מקצת הזכות, דינו כהודאה לענין סעיף זה.
- בסעיף זה, "הודאה" - למעט הודאה שהיה עמה טיעון התיישנות.

1. בס"ח 575, התשכ"ט, עמ' 279 (חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969), סעיף 159(ב), נקבע: "חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, לא יחול על תביעות לקיום זכות במקרקעין מוסדרים, אולם אין בכך כדי למנוע טענה מכוח ההתיישנות שאדם היה זכאי לטעון אותה לפני תחילת חוק זה".

חוק החברות, התשנ"ט-1999

(סעיפים נבחרים)

חלק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה -
- "אגרת חוב" - מסמך שהנפיקה חברה המעיד על קיומה של התחייבות כספית שחבה החברה, ומגדיר את תנאיה, למעט שטרי חוב או שטרי חליפין שנתנה חברה במהלך עסקיה;
- "אגרת חוב מובטחת" - אגרת חוב שהתחייבות החברה לפיה מובטחת במשכון על נכסי החברה, כולם או מקצתם;
- "אמצעי שליטה" - כל אחד מאלה:
- (1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה;
 - (2) הזכות למנות דירקטור של חברה;
- "אסיפה כללית" - אסיפה שנתית או אסיפה מיוחדת של בעלי המניות;
- "אסיפה מיוחדת" - אסיפה כללית של בעלי המניות שאינה אסיפה שנתית;
- "אסיפת סוג" - אסיפה של בעלי סוג מניות;
- "אסיפה שנתית" - אסיפה של בעלי המניות לפי סעיף 60;
- "בורסה" - בורסה בישראל, בורסה מחוץ לישראל שקיבלה אישור מידי מי שרשאי לתתו על פי דין במדינה שבה היא פועלת, וכן שוק מוסדר כהגדרתו בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
- "בורסה בישראל" - בורסה כהגדרתה בחוק ניירות ערך;
- "בעל אגרת חוב", בחברת אגרות חוב - בעל אגרת חוב של החברה, הרשומה למסחר בבורסה או שהוצעה לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך או שהוצעה לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל;
- "בית המשפט" - (נמחקה);
- "בעל מניה מהותי" - מי שמחזיק בחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק של החברה או מזכויות ההצבעה בה;
- "בעל ענין" - בעל מניות מהותי, מי שיש לו הסמכות למנות דירקטור אחד או יותר או את המנהל הכללי, ומי שמכהן בחברה כדירקטור או כמנהל כללי;
- "דבוקת שליטה" - מניות המקנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מכלל זכויות ההצבעה באסיפה הכללית;
- "דיבידנד" - כל נכס הניתן על ידי החברה לבעל מניה מכוח זכותו כבעל מניה, בין במזומן ובין בכל דרך אחרת, לרבות העברה ללא תמורה שוות ערך ולמעט מניות הטבה;
- "דירקטור" - חבר בדירקטוריון של חברה;
- "דירקטור בלתי תלוי" - דירקטור חיצוני או יחיד המכהן כדירקטור שמתקיימים לגביו התנאים המפורטים להלן, אשר מונה או סווג ככזה לפי הוראות פרק ראשון לחלק השישי:
- (1) מתקיימים לגביו תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני הקבועים בסעיף 240(ב) עד (ו) וועדת הביקורת אישרה זאת;
 - (2) הוא אינו מכהן כדירקטור בחברה מעל תשע שנים רצופות, ולעניין זה לא יראו בהפסקת כהונה שאינה עולה על שנתיים כמפסיקה את רצף הכהונה;
- "דירקטור חיצוני" - כמשמעותו בחלק השישי, פרק ראשון, בסימן ה';

"החזקה" ו"רכישה" - כמשמעותן בחוק ניירות ערך;
"הליכי חדלות פירעון" - כהגדרתם בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי;
"הצעה פרטית" - הצעה להנפקת ניירות ערך של חברה ציבורית שאינה הצעה לציבור, או הצעה של חברה ציבורית למכירה של ניירות ערך שלה אשר נרכשו על ידה לפי סעיף 308, שאינה הצעה לציבור;
"הצעה פרטית מהותית" - הצעה פרטית שמתקיים בה האמור בסעיף 270(5);
"הצעת רכש" - הצעה לרכישת מניות, המופנית לציבור בעלי המניות של חברה;
"ועדת דירקטוריון" - ועדה שהקים הדירקטוריון לפי הוראות סעיף 110;
"חבר בורסה" - מי שהוא חבר בורסה בהתאם לתקנון הבורסה כמשמעותו בסעיף 46 לחוק ניירות ערך;
"חברה" - חברה שהתאגדה לפי חוק זה, לפי פקודת החברות, פקודת החברות 1921 או פקודת החברות 1919;
"חברת איגרות חוב" - חברה שאיגרות חוב שלה רשומות למסחר בבורסה או שהוצעו לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך, או שהוצעו לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל, ומוחזקות בידי הציבור;
"חברה בת" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך;
"חברה לרישומים" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך;
"חברה לתועלת הציבור" - כמשמעותה בפרק ראשון א' בחלק התשיעי;
"חברה ממשלתית" ו"חברת בת ממשלתית" - כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975;
"חברה מתמזגת" - חברת יעד וחברה קולטת;
"חברה פרטית" - חברה שאינה חברה ציבורית;
"חברה ציבורית" - חברה שמניותיה רשומות למסחר בבורסה או שהוצעו לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך, או שהוצעו לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל, ומוחזקות בידי הציבור;
"חברה קולטת" - חברה שכל נכסיה והתחייבויותיה של חברת היעד עוברים אליה במיזוג;
"חברה קשורה" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך;
"חברת חוץ" - תאגיד, למעט שותפות, שהתאגד מחוץ לישראל;
"חברת יעד" - חברה, אחת או יותר, האמורה להתמזג עם חברה קולטת באופן שיביא לחיסולה של החברה;
"חברת מטרה" - חברה שהצעת רכש מופנית לבעלי מניותיה;
"חוק הנאמנות" - חוק הנאמנות, התשל"ט-1979;
"חוק העמותות" - חוק העמותות, התש"ס-1980;
"חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי" - חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018;
"חוק ניירות ערך" - חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;
"חוק תקשורת דיגיטלית עם גופים ציבוריים" - חוק תקשורת דיגיטלית עם גופים ציבוריים, התשע"ח-2018;
"חלוקה" - מתן דיבידנד או התחייבות לתיתו, במישרין או בעקיפין, וכן רכישה; ולענין זה, "רכישה" - רכישה או מתן מימון לרכישה, במישרין או בעקיפין, בידי חברה או בידי חברה בת שלה או בידי תאגיד אחר בשליטתה, של מניות החברה או של ניירות ערך שניתן להמירם למניות החברה או שניתן לממשם במניות החברה, או פדיון של ניירות ערך בני פדיון שהם חלק מהונה העצמי של החברה בהתאם לסעיף 312(ד), ולרבות התחייבות לעשיית כל אחד מאלה, והכל, ובלבד שהמוכר אינו החברה עצמה או תאגיד אחר בבעלותה המלאה של החברה;
"יום ההתאגדות" - התאריך שקבע הרשם כיום ההתאגדות של החברה בתעודת ההתאגדות;

"יזם" - מי שעושה פעולה, בשמה או במקומה של חברה שטרם התאגדה ;
 "מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ;
 "מיזוג", לענין החלק השמיני - העברה של כלל הנכסים והחייבים, לרבות חיובים מותנים, עתידיים, ידועים ובלתי ידועים, של חברת יעד לחברה קולטת, אשר כתוצאה ממנה מתחשלת חברת היעד, בהתאם לסעיף 323 ;
 "מניה" - אגד של זכויות בחברה הנקבעות בדין ובתקנון ;
 "מניות הטבה" - מניות שמקצה החברה ללא תמורה לבעלי מניותיה הזכאים לכך ;
 "מנין קולות" - מנין קולות המצביעים, בהתאם לזכויות ההצבעה הקבועות למניות שמכוחן מצביעים בעלי המניות המשתתפים באסיפה ;
 "מספר זהות" -

- (1) לגבי חברה הרשומה בישראל - מספר הרישום ;
- (2) לגבי חברה רשומה הרשומה מחוץ לישראל - המדינה שבה היא רשומה ומספר הרישום, אם יש לה מספר רישום ;
- (3) לגבי תאגיד אחר שיש לו מספר רישום עלפי דין - מספר הרישום שלו ;
- (4) לגבי יחיד תושב ישראל - מספר זהותו במרשם האוכלוסין ;
- (5) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל - המדינה שבה הוצא הדרכון ומספר הדרכון ;

"מען" -

- (1) לגבי יחיד תושב ישראל - מענו כפי שהוא רשום במרשם האוכלוסין, ואם מסר מען אחר - המען שמסר ;
- (2) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל - מען מגוריו, ואם מסר מען אחר - המען שמסר ;
- (3) לגבי חברה הרשומה בישראל - מען משרדה הרשום ;
- (4) לגבי חברה הרשומה מחוץ לישראל - מען משרדה מחוץ לישראל, ואם מסרה מען בישראל - המען שמסרה ;
- (5) לגבי תאגיד אחר שיש לו מען רשום עלפי דין - מענו הרשום ;

"מען דיגיטלי" - כל אחד מהפרטים המנויים בתוספת הרביעית ;
 "מענק פרישה" - מענק, תשלום, גמול, פיצוי או כל הטבה אחרת הניתנים לנושא משרה בזיקה לסיום תפקידו בחברה ;
 "מציע", בהצעת רכש - מי שמציע הצעת רכש ;
 "משכון" - כמשמעותו בחוק המשכון, התשכ"ז-1967, וכן שעבוד צף ;
 "נוכחות בעל מניות", באסיפה כללית - נוכחות בעל המניות בעצמו או באמצעות שלוח, או באמצעות כתב הצבעה כאמור בסעיף 87 ;
 "נושא משרה" - מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל כללי, סגן מנהל כללי, כל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה, וכן דירקטור או מנהל הכפוף במישרין למנהל הכללי ;
 "נייר ערך" - לרבות מניה, איגרת חוב, או זכויות לרכוש, להמיר או למכור כל אחת מאלה ;

"ניצע", בהצעת רכש - בעל המניות שמוצע לרכוש בהצעת רכש ;
 "סדרת איגרות חוב" - שתי איגרות חוב או יותר שהן שוות-דרגה לענין ההתחייבות הכספית והערובה לתשלומה ;

"ענין אישי" - ענין אישי של אדם בפעולה או בעסקה של חברה, לרבות ענין אישי של קרובו ושל תאגיד אחר שהוא או קרובו הם בעלי ענין בו, ולמעט ענין אישי הנובע מעצם החזקת מניות בחברה לרבות ענין אישי של אדם המצביע על פי ייפוי כוח שניתן לו מאת אדם אחר אף אם אין לאחר ענין אישי, וכן יראו הצבעה של מי שקיבל ייפוי כוח להצביע בשם מי שיש לו ענין אישי כהצבעה של בעל הענין אישי, והכל בין אם שיקול הדעת בהצבעה הוא בידי המצביע ובין אם לאו ;

"עסקה" - חוזה או התקשרות וכן החלטה חד צדדית של חברה בדבר הענקת זכות או טובת הנאה אחרת ;

"עסקה חריגה" - עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה ;

"פעולה" - פעולה משפטית, בין במעשה ובין במחדל ;

"פעולה מהותית" - פעולה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה ;

"פקודת החברות" - פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 ;

"פרמיה" - סכום שבו עולה תמורת ההקצאה של מניות החברה על ערך הנקוב של המניות ;

"צו לפתיחת הליכים" - צו לפתיחת הליכים שניתן לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי ;

"קרוב" - בן זוג, אח או אחות, הורה, הורי הורה, צאצא וכן צאצא, אח, אחות או הורה של בן הזוג או בן זוגו של כל אחד מאלה ;

"רואה חשבון מבקר" - רואה חשבון שמונה לשם ביצוע פעולת ביקורת כאמור בסעיף 154 ;

"רשות ניירות ערך" - הרשות כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"רשם ההקדשות" ו"הקדש ציבורי" - כמשמעותם בחוק הנאמנות ;

"רשם החברות", "הרשם" - רשם החברות כאמור בסעיף 36 ;

"שטר מניה" - (בוטלה) ;

"שעבוד צף" - כמשמעותו בפקודת החברות ;

"שליטה" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"תאגיד מדווח" - תאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך או תאגיד שהוראות פרק ה'3 לחוק האמור חלות עליו ;

"תביעה נגזרת" - תובענה שהגיש תובע בשם חברה בשל עילת תביעה שלה ;

"תזכיר" - כמשמעותו בפקודת החברות כנוסחה ערב תחילתו של חוק זה ;

"תנאי כהונה והעסקה", של נושא משרה — תנאי כהונה או העסקה של נושא משרה, לרבות מתן פטור, ביטוח, התחייבות לשיפוי או שיפוי לפי היתר שיפוי, מענק פרישה, וכל הטבה, תשלום אחר או התחייבות לתשלום כאמור, הניתנים בשל כהונה או העסקה כאמור ;

"תעודת התאגדות" - תעודה בחתימת הרשם המעידה על רישומה של חברה ;

"תעודת מניה" - תעודה שבה מצוין שמו של הבעלים הרשום במרשמי החברה בציון מספר המניות שבבעלותו ;

"תקנון" - תקנון של חברה כפי שהוגש לרשם בראשונה עם התאגדותה או כפי ששונה לפי דין ;

"השר" - שר המשפטים.

סימן ג': הקמת חברה ורישומה

8. (א) המבקש לרשום חברה יגיש לרשם בקשה בדרך של תקשורת אלקטרונית לפי טופס שקבע השר ולה יצורפו :
- (1) עותק של התקנון ;
- (2) הצהרה של הדירקטורים הראשונים על נכונותם לכהן כדירקטורים, כפי שקבע השר.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הרשם רשאי לאפשר הגשת בקשה כאמור באותו סעיף קטן שלא בדרך של תקשורת אלקטרונית אם התקיימו נסיבות שמצדיקות זאת.

אגרות (תיקון התשס"ה)	9. (א) המבקש לרשום חברה ישלם בעת הגשת הבקשה אגרה (להלן - אגרת רישום). (ב) חברה תשלם בכל שנה אגרה שנתית. (ג) בסעיף זה, "חברה" - לרבות חברת חוץ.
תעודת התאגדות	10. (א) הרשם ירשום חברה אם מצא כי קוימו כל הדרישות לפי חוק זה בקשר לרישום ולכל ענין שהוא תנאי לכך. (ב) הרשם ייתן לכל חברה מספר רישום, כאמור בסעיף 38(ג), ויציין אותו בתעודת ההתאגדות. (ג) משנרשמה חברה, ימסור לה הרשם תעודת התאגדות. (ד) תעודת התאגדות שנמסרה לחברה תשמש ראיה חלוטה לכך כי נתמלאו כל הדרישות לפי חוק זה לענין הרישום ולכל ענין שהוא תנאי לכך. (ה) אין בהוראת סעיף קטן (ד) כדי לרפא פגם בתקנון, או למנוע את הצורך בתיקונו.

פרק שני: התקנון

סימן א': תוכן התקנון ושינויו

תקנון החברה	15. לכל חברה יהיה תקנון כמפורט בסימן זה.
תוקף התקנון	16. תקנונה של חברה, כפי שנרשם עם התאגדותה, תקף מעת התאגדותה.
תקנון בחוזה	17. (א) דין התקנון כדין חוזה בין החברה ובין בעלי מניותיה ובינם לבין עצמם. (ב) שינוי התקנון ייעשה בדרכים הקבועות בחוק זה.
פרטים שחובה לכלול בתקנון	18. תקנון החברה יכלול את הפרטים האלה: (1) שם החברה; (2) מטרות החברה; (3) פרטים בדבר הון המניות הרשום כאמור בסעיפים 33 ו-34; (4) פרטים בדבר הגבלת האחריות, כאמור בסעיף 35.
פרטים שניתן לכלול בתקנון [תיקונים: התשס"ה, התשע"א (מס' 3), (מס' 4)]	19. חברה רשאית לכלול בתקנון נושאים הנוגעים לחברה או לבעלי מניותיה, ובכלל זה: (1) הזכויות והחובות של בעלי המניות ושל החברה; (2) הוראות לעניין דרכי ניהול החברה ומספר הדירקטורים; (2א) הוראות ממשל תאגידי מההוראות המומלצות המפורטות בתוספת הראשונה, כולן או חלקן; השר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת הראשונה, ובלבד ששינוי הנוגע לחברות ציבוריות או לחברות איגרות חוב, ייקבע בהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך; (3) כל נושא אחר שבעלי המניות ראו לנכון להסדירו בתקנון.
שינוי תקנון	20. (א) חברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית של החברה, אלא אם כן נקבע בתקנון כי דרוש רוב אחר או אם נתקבלה החלטה כאמור בסעיף 22. (ב) נקבעה בחוק זה הוראה שניתן להתנות עליה, או נקבעה הוראה בתקנון לפיה דרוש רוב מסוים לשינוי הוראות התקנון, כולן או מקצתן, לא תהא החברה רשאית

- לשנות את ההוראה האמורה אלא בהחלטה שתתקבל באסיפה הכללית באותו רוב מסוים או ברוב המוצע, לפי הגבוה מבין השניים.
- (ג) היו מניות החברה מחולקות לסוגים, לא ייעשה שינוי בתקנון שיפגע בזכויותיו של סוג מניות ללא אישור אסיפת אותו סוג, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון; לענין קבלת החלטות באסיפת סוג יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחויבים.
- (ד) על אף הוראות סעיף זה, שינוי בתקנון המחייב בעל מניה לרכוש מניות נוספות או להגדיל את היקף אחריותו, לא יחייב את בעל המניה ללא הסכמתו.
21. (א) שינוי התקנון, למעט שינויים כאמור בסעיף 40, תקף מיום קבלת ההחלטה על כך בחברה או במועד מאוחר יותר שקבעה החברה בהחלטתה.
(ב) חברה שקיבלה החלטה על שינוי תקנונה, תמסור לרשם את נוסח ההחלטה בתוך ארבעה עשר ימים ממועד ההחלטה.
22. (א) חברה רשאית להגביל בתקנון או בחוזה אחר את סמכותה לשנות את התקנון או הוראה מהוראותיו, אם נתקבלה על כך החלטה באסיפה כללית, ברוב הדרוש לשינוי הוראות התקנון.
(ב) דין החלטה שנתקבלה כאמור בסעיף קטן (א), כדין החלטה לשינוי התקנון ויחולו עליה הוראות סימן זה.
188. כל בעל מניה זכאי להשתתף באסיפה הכללית ולהצביע בה, כפוף להוראות התקנון באשר לזכויות ההצבעה הצמודות לכל מניה.
189. בעלי מניות רשאים לערוך ביניהם הסכמי הצבעה, כפוף לחובות המוטלות עליהם לפי חוק זה.
190. כל בעל מניה זכאי לקבל דיבידנד, בהתאם לזכויות הצמודות לכל מניה, אם הוחלט על חלוקת דיבידנד כאמור בסעיף 306.
191. (א) התנהל ענין מענייניה של חברה בדרך שיש בה משום קיפוח של בעלי המניות שלה, כולם או חלקם, או שיש חשש מהותי שיתנהל בדרך זו, רשאי בית המשפט, לפי בקשת בעל מניה, לתת הוראות הנראות לו לשם הסרתו של הקיפוח או מניעתו, ובהן הוראות שלפיהן יתנהלו עניני החברה בעתיד, או הוראות לבעלי המניות בחברה, לפיהן ירכשו הם או החברה כפוף להוראות סעיף 301, מניות ממניותיה.
(ב) הורה בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א), יובאו בתקנון החברה ובהחלטותיה השינויים המתחייבים מכך, כפי שיקבע בית המשפט, ויראו שינויים אלה כאילו נתקבלו כדין בידי החברה; עותק מן ההחלטה יישלח לרשם החברות, ואם החברה היא חברה ציבורית - לרשות ניירות ערך.
192. (א) בעל מניה ינהג בהפעלת זכויותיו ובמילוי חובותיו כלפי החברה וכלפי בעלי המניות האחרים בתום לב ובדרך מקובלת, וימנע מניצול לרעה של כוחו בחברה, בין השאר, בהצבעתו באסיפה הכללית ובאסיפות סוג, בענינים האלה:
(1) שינוי התקנון;
(2) הגדלת הון המניות הרשום;
(3) מיזוג;
(4) אישור פעולות ועסקאות הטעונות אישור האסיפה הכללית לפי הוראות סעיפים 255 ו-268 עד 275.
(ב) בעל מניה ימנע מלקפח בעלי מניות אחרים.

(ג) על הפרת הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו הדינים החלים על הפרת חוזה, בשינויים המחויבים, ועל הפרת הוראת סעיף קטן (ב), יחולו גם הוראות סעיף 191, בשינויים המחויבים.

193. (א) על המפורטים להלן מוטלת החובה לפעול בהגיונות כלפי החברה:
(1) בעל השליטה בחברה;
(2) בעל מניה היודע שאופן הצבעתו יכריע בענין החלטת אסיפה כללית או אסיפת סוג של החברה;
(3) בעל מניה שלפי הוראות התקנון יש לו כח למנות או למנוע מינוי של נושא משרה בחברה או כח אחר כלפי החברה.
(ב) על הפרת חובת הגיונות יחולו הדינים החלים על הפרת חוזה, בשינויים המחויבים, בשים לב למעמדם בחברה של המנויים בסעיף קטן (א).

חובת בעל שליטה ובעל הכרעה לפעול בהגיונות (תיקון התשס"ה)

פרק שני: שמירת ההון וחלוקה

סימן א': חלוקה מותרת

301. (א) חברה רשאית לבצע חלוקה לפי הוראות פרק זה בלבד; ואולם חברה רשאית להתחייב בתקנונה או בחוזה שלא לבצע חלוקה במגבלות נוספות על הוראות פרק זה.
(ב) חלוקה בניגוד להוראות פרק זה היא חלוקה אסורה.

אי התניה

302. (א) חברה רשאית לבצע חלוקה מתוך רווחיה (להלן - מבחן הרווח), ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה את היכולת לעמוד בחביותיה הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן (להלן - מבחן יכולת הפרעון).
(ב) בסעיף זה -

חלוקה מותרת (תיקון התשס"ה)

"רווחים", לענין מבחן הרווח - יתרת עודפים או עודפים שנצברו בשנתיים האחרונות, לפי הגבוה מבין השניים, והכל על פי הדוחות הכספיים המותאמים האחרונים, המבוקרים או הסקורים, שערכה החברה, תוך הפחתת חלקות קודמות אם לא הופחתו כבר מן העודפים, ובלבד שהמועד שלגביו נערכו הדוחות אינו מוקדם ביותר מששה חודשים ממועד החלוקה;
"דוחות כספיים מותאמים" - דוחות כספיים מותאמים למדד או דוחות כספיים הבאים או שיבואו במקומם, והכל לפי כללי חשבונאות מקובלים;
"עודפים" - סכומים הכלולים בהון העצמי של חברה ושמקורם ברווח הנקי שלה כפי שנקבע לפי כללי חשבונאות מקובלים, וכן סכומים אחרים הכלולים בהון העצמי לפי כללי חשבונאות מקובלים ושאין הון מניות או פרמיה, שהשר קבע שיראו אותם כעודפים.

(ג) השר רשאי לקבוע הוראות לענין חזקות בדבר עמידתה של חברה בתנאי מבחן יכולת הפרעון וכן פטורים או הקלות לענין התאמת הדוחות הכספיים.

303. (א) בית המשפט רשאי, לבקשת חברה, לאשר לה לבצע חלוקה שלא מקיימת את מבחן הרווח, ובלבד ששוכנע שמתקיים מבחן יכולת הפרעון.
(ב) חברה תודיע לנושיה על הגשת בקשה לבית המשפט כאמור בסעיף קטן (א) באופן שיקבע השר.

חלוקה באישור בית משפט (תיקון התשס"ה)

(ג) נושה רשאי לפנות לבית המשפט ולהתנגד לבקשת החברה להתיר לה ביצוע חלוקה.

(ד) בית המשפט רשאי, לאחר שנתן לנושים שהתנגדו הזדמנות להשמיע את טענותיהם, לאשר את בקשת החברה, כולה או חלקה, לדחותה או להתנות את אישורו בתנאים.

304. (א) החליטה חברה להקצות מניות שלהן ערך נקוב, בתמורה הנמוכה מערך הנקוב, לרבות מניות הטבה, עליה להפוך להון מניות חלק מרווחיה, כמשמעותם בסעיף 302(ב), מפרמיה על מניות, או מכל מקור אחר הכלול בהונה העצמי, האמורים בדוחות הכספיים האחרונים שלה, בסכום השווה להפרש שבין הערך הנקוב לבין התמורה. (ב) בית המשפט רשאי, לבקשת חברה, לאשר לה לבצע הקצאת מניות בתמורה נמוכה מערך הנקוב, שלא כאמור בסעיף קטן (א), בתנאים שיקבע.

305. השר רשאי לקבוע הוראות לביצוע פרק זה.

תקנות

[תיקון התשס"ז (מס' 2)]

פרק ראשון א': חברה לתועלת הציבור

[תיקון התשע"ד (מס' 3)]

סימן א': חברה לתועלת הציבור - הוראות כלליות

345א. (א) חברה לתועלת הציבור היא חברה שבתקנונה נקבעו מטרות ציבוריות בלבד וכן איסור על חלוקת רווחים או חלוקה אחרת לבעלי מניותיה (בפרק זה - חלוקת רווחים). (ב) בפרק זה, "מטרות ציבוריות" - מטרה כמפורט בתוספת השנייה; השר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת השנייה.

חברה לתועלת הציבור
[תיקונים: התשס"ז (מס' 2),
התשע"א (מס' 3)]

רישום חברה לתועלת
הציבור
[תיקון התשס"ז (מס' 2)]

345ב. (א) המבקש לרשום חברה שבתקנונה נקבעו מטרות ציבוריות בלבד וכן איסור על חלוקת רווחים, יצהיר בפני הרשם כי הוא מבקש לרשום חברה לתועלת הציבור; לבקשה יצורפו, בשני עותקים, המסמכים האלה:

(1) מסמכים לפי סעיף 8, לרבות תקנון שבו נקבע כי החברה היא חברה לתועלת הציבור לפי דרישות פרק זה;

(2) הצהרה של חברי ועדת הביקורת הראשונים על נכונותם לכהן כחברי ועדת ביקורת, בהתאם לנוסח לגבי הצהרת דירקטורים ראשונים, בשינויים המחויבים;

(3) שמו של היזם ומענו;

(4) פירוט הנכסים שיוקנו לחברה שמתבקש רישומה והגורמים שמהם הועברו;

(5) הצהרת בעלי המניות, הדירקטורים הראשונים וחברי ועדת הביקורת הראשונים כי ידוע להם שמתבקש רישומה של חברה לתועלת הציבור.

(ב) ראה הרשם כי מתבקש רישומה של חברה לתועלת הציבור, או שינוי תקנון לפי סעיף קטן (ג), לא ירשום את החברה או את שינוי התקנון אלא אם כן אישר רשם ההקדשות כי לאחר רישומה או לאחר שינוי התקנון יתקיימו בה התנאים האמורים בסעיף 345א(א) ותקנונה תואם את הוראות פרק זה, וזאת לאחר שניתן כל המידע שהתבקש לענין זה; רשם ההקדשות ייתן את תשובתו בתוך 45 ימים מיום שהתקבלו כל המסמכים והמידע שנדרשו לענין זה.

(ג) קיבלה חברה החלטה על שינוי תקנונה שכתוצאה ממנה יתקיימו בה התנאים האמורים בסעיף 345א(א), תודיע על כך לרשם בתצהיר בחתימת מרבית הדירקטורים והמנהל הכללי שלה, ולא יהיה תוקף להחלטה כאמור אלא לאחר רישום השינוי בידי הרשם; לבקשת החברה לרישום שינוי התקנון יצורפו המסמכים האמורים בסעיף קטן (א), בשינויים המחויבים.

(ד) לאחר רישום חברה לתועלת הציבור או לאחר רישום שינוי תקנון, תימסר לחברה תעודת התאגדות או תעודת התאגדות מתוקנת, לפי הענין, שבה יצוין כי היא חברה לתועלת הציבור וכי התקבל על כך אישור רשם ההקדשות.

(ה) רשם הרשם חברה לתועלת הציבור או רשם שינוי תקנון של חברה כאמור, יעביר לרשם ההקדשות עותק מתעודת ההתאגדות או מתעודת ההתאגדות המתוקנת של

החברה ומתקנונה וכן עותק מהמסמכים שנמסרו לפי סעיף קטן (א) או (ג), לפי הענין, לצורך רישומה בפנקס כאמור בסעיף 345ג.

(ו) צוין בתעודת ההתאגדות של החברה כי היא חברה לתועלת הציבור וכי התקבל לגבי רישומה אישור רשם ההקדשות, יראו אותה כחברה הרשומה בפנקס כאמור בסעיף 345ג.

(ז) לא הצהירה החברה בפני הרשם כאמור בסעיף זה, אין בכך כדי לגרוע מהיותה חברה לתועלת הציבור והיא חייבת להגיש בקשה לרשם ההקדשות לרישום בפנקס כאמור בסעיף 345ג בצירוף עותק מתעודת ההתאגדות ומרשימת בעלי המניות והדירקטורים בחברה וכן מהמסמכים האמורים בסעיף קטן (א); עם קבלת הודעה מרשם ההקדשות כאמור בסעיף 345ג(ג), על רישומה של חברה כאמור בפנקס, יתקן הרשם את תעודת ההתאגדות של חברה כאמור בסעיף קטן (ד), בשינויים המחויבים.

(ח) השר ראשי לקבוע טפסים להגשת בקשה לפי סעיף זה וכן מסמכים נוספים שיצורפו לבקשה.

פנקס חברות לתועלת הציבור
[תיקון התשס"ז (מס' 2)]

345ג. (א) רשם ההקדשות ינהל פנקס של חברות לתועלת הציבור (בפרק זה - הפנקס).
(ב) הפנקס יהיה פתוח לעיון הציבור וכל אדם ראשי לעיין בו.

(ג) קיבל רשם ההקדשות מהרשם את תעודת ההתאגדות של חברה לתועלת הציבור ומסמכים שנמסרו לו לגביה, לפי סעיף 345ב(ה), ירשום אותה בפנקס; קיבל רשם ההקדשות בקשה מאת חברה לתועלת הציבור לרישום בפנקס, ירשום אותה בפנקס וימסור הודעה על הרישום לחברה ולרשם, אם אישר כי תקנונה תואם את הוראות פרק זה, וזאת לאחר שניתן כל המידע שהתבקש לענין זה.

(ד) (1) בלי לגרוע מחובת חברה לתועלת הציבור להגיש בקשה לרישומה לפי הוראות סעיף 345ב, נודע לרשם ההקדשות בדרך אחרת על קיומה של חברה הפועלת למען מטרות ציבוריות בלבד ואוסרת על חלוקת רווחים, ירשום אותה בפנקס.

(2) רישום כאמור בפסקה (1) ייעשה לאחר שרשם ההקדשות ישלח, בדואר רשום, הודעה לחברה על כוונתו לרשום אותה בפנקס; לא הגיבה החברה להודעה בתוך 45 ימים מיום משלוח ההודעה, ירשום אותה רשם ההקדשות בפנקס וימסור על כך הודעה לחברה ולרשם.

(3) עם קבלת הודעת רשם ההקדשות יתקן הרשם את תעודת ההתאגדות של החברה כאמור בסעיף 345ב(ד) וימסור אותה לחברה, ויראו את החברה כחברה לתועלת הציבור.

(ה) השר ראשי לקבוע אילו פרטים ייכללו בפנקס.

סימן ב': קרן לתועלת הציבור

345לד. (א) קרן לתועלת הציבור היא חברה לתועלת הציבור שרשם ההקדשות הכיר בה כקרן לתועלת הציבור לפי סימן זה, ושבתקנונה נקבעו רק מטרות שהן אחת או יותר מאלה:

קרן לתועלת הציבור
[תיקון התשע"ד (מס' 3)]

(1) מימון פעילות של חברות לתועלת הציבור או הקדשות ציבוריים שנרשמו אצל רשם ההקדשות;

(2) מימון פעילות של עמותות שמטרותיהן מטרות ציבוריות בלבד;

(3) מימון פעילות של מוסד להשכלה גבוהה שהוא מוסד ללא כוונת רווח והוא אחד מאלה:

(א) מוסד שהוכר לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (בסעיף זה - חוק המועצה להשכלה גבוהה);

(ב) מוסד שקיבל היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;

- (ג) מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (ד) מוסד שקיבל רישיון לפי סעיפים 25ג ו-25ד לחוק המועצה להשכלה גבוהה או רישיון זמני לפי סעיף 25ט לחוק האמור;
- (4) מימון פעילות של קופת חולים, של בית חולים ממשלתי, של בית חולים שבבעלות קופת חולים, של בית חולים שבבעלות רשות מקומית או של כל בית חולים אחר שהוא תאגיד והוא מוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9(2) לפקודת מס הכנסה; בפסקה זו -
- "בית חולים ממשלתי" - לרבות תאגיד בריאות;
- "קופת חולים" - כמשמעותה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994;
- "תאגיד בריאות" - כהגדרתו בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985;
- (5) מימון פעילות של גופים אחרים שפעילותם מכוונת לקידום או למימון מטרות ציבוריות ומתקיימים לגביהם תנאים שקבע השר.
- (ב) בסעיף זה, "מימון" - לרבות פיקוח על השימוש בכספים שחילקה הקרן לפי סעיף 345לט וליווי הפעילות שלשמה ניתן המימון.

הכרה בקרן לתועלת
הציבור וסוגי קרנות
[תיקון התשע"ד (מס' 3)]

345לה. (א) רשם ההקדשות רשאי להכיר בחברה לתועלת הציבור כקרן לתועלת הציבור (בסימן זה - קרן), לפי בקשתה, אם הוכח להנחת דעתו שבמועד ההכרה בה יהיה לה הון עצמי נזיל של חמישה מיליון שקלים חדשים לפחות, וכן כי מתקיים בה אחד מתנאים אלה, לפי סוג הקרן:

- (1) לעניין קרן משפחתית לתועלת הציבור (בסימן זה - קרן משפחתית) - מניין התורמים לחברה, ממועד רישומה, לא עולה על מניין התורמים שנקבע בסעיף 345לז(א);
- (2) לעניין קרן בניהול פרטי לתועלת הציבור (בסימן זה - קרן בניהול פרטי) - מניין התורמים לחברה, ממועד רישומה, לא עולה על מניין התורמים שנקבע בסעיף 345לז(ב);
- (3) לעניין קרן בניהול ציבורי לתועלת הציבור (בסימן זה - קרן בניהול ציבורי) - אין אדם שמחזיק בשליטה בה, לרבות מכוח הסכם עם החברה.

(ב) בסימן זה, "הון עצמי נזיל" - כספים או ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה.

חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

(סעיפים נבחרים)

פרק א': כריתת החוזה

1. חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה. **כריתת חוזה – כיצד**
2. פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפנייה יכול שתהיה לציבור. **הצעה**
3. (א) המציע רשאי לחזור בו מן ההצעה בהודעה לניצע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת קיבול.
(ב) קבע המציע שהצעתו היא ללא חזרה, או שקבע מועד לקיבולה, אין הוא רשאי לחזור בו ממנה לאחר שנמסרה לניצע. **חזרה מן ההצעה**
4. ההצעה פוקעת -
(1) כשדחה אותה הניצע או עבר המועד לקיבולה;
(2) כשמת המציע או הניצע או כשנעשה אחד מהם פסול-דין או ניתן נגדו צו לקבלת נכסים או צו פירוק, והכל לפני מתן הודעת הקיבול. **פיקעת ההצעה**
5. הקיבול יהיה בהודעת הניצע שנמסרה למציע והמעידה על גמירת דעתו של הניצע להתקשר עם המציע בחוזה לפי ההצעה. **קיבול**
6. (א) הקיבול יכול שיהיה במעשה לביצוע החוזה או בהתנהגות אחרת, אם דרכים אלה של קיבול משתמעות מן ההצעה; ולענין סעיפים 3(א) ו-4(2), התנהגות כאמור דינה כדין מתן הודעת קיבול.
(ב) קביעת המציע שהעדר תגובה מצד הניצע ייחשב לקיבול, אין לה תוקף. **קיבול דרך התנהגות**

פרק ב': ביטול החוזה בשל פגם בכריתתו

13. חוזה שנכרת למראית-עין בלבד - בטל; אין בהוראה זו כדי לפגוע בזכות שרכש אדם שלישי בהסתמכו בתוס'לב על קיום החוזה. **חוזה למראית עין**
14. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה. **טעות**
(ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, לפי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצדק לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה.
(ג) טעות אינה עילה לביטול החוזה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החוזה בתיקון הטעות והצד השני הודיע, לפני שבוטל החוזה, שהוא מוכן לעשות כן.
(ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 - בין בעובדה ובין בחוק, להוציא טעות שאינה אלא בכדאיות העיסקה.

15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעות שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה "הטעות" - לרבות איגילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן.
16. נפלה בחוזה טעות סופר או טעות כיוצא בה, יתוקן החוזה לפי אומד דעת הצדדים ואין הטעות עילה לביטול החוזה.
17. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב כפיה שכפה עליו הצד השני או אחר מטעמו, בכוח או באיום, רשאי לבטל את החוזה.
 (ב) אזהרה בתוס'לב על הפעלתה של זכות אינה בגדר איום לענין סעיף זה.
18. מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה.
19. ניתן החוזה להפרדה לחלקים ועילת הביטול נוגעת רק לאחד מחלקיו, ניתן לביטול אותו חלק בלבד; אולם אם יש להניח שהצד הרשאי לבטל לא היה מתקשר בחוזה לולא העילה, רשאי הוא לבטל את החלק האמור או את החוזה כולו.
20. ביטול החוזה יהיה בהודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על עילת הביטול, ובמקרה של כפיה - תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה הכפיה.
21. משבוטל החוזה, חייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה, ואם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויו של מה שקיבל.
22. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל תרופה אחרת.

פרק ג': צורת החוזה ותכנו

23. חוזה יכול שיעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה מסויימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים.
24. תכנו של חוזה יכול שיהיה ככל אשר הסכימו הצדדים.
25. (א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהוא משתמע מתוך החוזה ומנסיבות העניין, ואולם אם אומד דעתם של הצדדים משתמע במפורש מלשון החוזה, יפורש החוזה בהתאם ללשונו.
 (ב) חוזה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיים אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל.
 (ב1) חוזה הניתן לפירושים שונים והיתה לאחד הצדדים לחוזה עדיפות בעיצוב תנאיו, פירוש נגדו עדיף על פירוש לטובתו.
 (ג) ביטויים ותניות בחוזה שנוהגים להשתמש בהם בחוזים מאותו סוג יפורשו לפי המשמעות הנודעת להם באותם חוזים.
 (ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8 ו-10 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, וסעיף 57ג לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירוש של חוזה, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור.

השלמות פרטים	26. פרטים שלא נקבעו בחוזה או על פיו יהיו לפי הנוהג הקיים בין הצדדים, ובאין נוהג כזה - לפי הנוהג המקובל בחוזים מאותו סוג, ויראו גם פרטים אלה כמוסכמים.
חוזה על תנאי	27. (א) חוזה יכול שיהיה תלוי בהתקיים תנאי (להלן - תנאי מתלה) או שיחדל בהתקיים תנאי (להלן - תנאי מפסיק). (ב) חוזה שהיה טעון הסכמת אדם שלישי או רשיון על פי חיקוק, חזקה שקבלת ההסכמה או הרשיון הוא תנאי מתלה. (ג) חוזה שהיה מותנה בתנאי מתלה, זכאי כל צד לסעדים לשם מניעת הפרתו, אף לפני שנתקיים התנאי.
סיבול תנאי	28. (א) היה חוזה מותנה בתנאי מתלה וצד אחד מנע את קיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על איקיומו. (ב) היה חוזה מותנה בתנאי מפסיק וצד אחד גרם לקיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על קיומו. (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם היה התנאי דבר שהצד היה, לפי החוזה, בן חורין לעשותו או לא לעשותו, ולא יחולו אם מנע הצד את קיום התנאי או גרם לקיומו שלא בזדון ושלא ברשלנות.
בטלות החוזה או ההתנאה	29. היה חוזה מותנה בתנאי והתנאי לא נתקיים תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזאת - תוך זמן סביר מכריתת החוזה, הרי אם היה זה תנאי מתלה - מתבטל החוזה, ואם תנאי מפסיק - מתבטלת ההתנאה.
חוזה כפול	30. חוזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור - בטל.
תחולת הוראות	31. הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו של חוזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן ובתנאים שימצא לנכון, לפטור צד מהחובה לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי החוזה - לחייב את הצד השני בקיום החיוב שכנגד, כולו או מקצתו.
חוזה של משחק, הגרלה או הימור	32. (א) חוזה של משחק, הגרלה או הימור שלפיו עשוי צד לזכות בטובת-הנאה והזכיה תלויה בגורל, בניחוש או במאורע מקרי יותר מאשר בהבנה או ביכולת, אינו עילה לאכיפה או לפיצויים. (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על משחק, הגרלה או הימור שהוסדרו בחוק או שניתן לעריכתם היתר על פי חוק.
חוזה למתן ציונים	33. חוזה שלפיו יינתן ציון, תואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החוזה נושא לדיון בבית-משפט.

חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970

(סעיפים נבחרים)

סימן ב': ביטול החוזה

6. לענין סימן זה "הפרה יסודית" - הפרה שניתן להניח לגביה שאדם סביר לא היה מתקשר באותו חוזה אילו ראה מראש את ההפרה ותוצאותיה, או הפרה שהוסכם עליה בחוזה שתיחשב ליסודית; תניה גורפת בחוזה העושה הפרות להפרות יסודיות ללא הבחנה ביניהן, אין לה תוקף אלא אם היתה סבירה בעת כריתת החוזה.
- הגדרה
7. (א) הנפגע זכאי לבטל את החוזה אם הפרת החוזה היתה יסודית.
(ב) היתה הפרת החוזה לאיסודית, זכאי הנפגע לבטל את החוזה לאחר שנתן תחילה למפר ארכה לקיומו והחוזה לא קויים תוך זמן סביר לאחר מתן הארכה, זולת אם בנסיבות הענין היה ביטול החוזה בלתי צודק; לא תישמע טענה שביטול החוזה היה בלתי צודק אלא אם המפר התנגד לביטול תוך זמן סביר לאחר מתן הודעת הביטול.
- הזכות לביטול
- (ג) ניתן החוזה להפרדה לחלקים והופר אחד מחלקיו הפרה שיש בה עילה לביטול אותו חלק, אין הנפגע זכאי לבטל אלא את החלק שהופר; היתה בהפרה גם משום הפרה יסודית של כל החוזה, זכאי הנפגע לבטל את החלק שהופר או את החוזה כולו.
8. ביטול החוזה יהיה בהודעת הנפגע למפר תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על ההפרה; אולם במקרה האמור בסעיף 7(ב) ובכל מקרה אחר שהנפגע נתן למפר תחילה ארכה לקיום החוזה - תוך זמן סביר לאחר שחלפה הארכה.
- דרך הביטול
9. (א) משבוטל החוזה, חייב המפר להשיב לנפגע מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שוויו של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך; והנפגע חייב להשיב למפר מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שוויו של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך.
- השבה לאחר ביטול
- (ב) בוטל החוזה בחלקו, יחולו הוראות סעיף קטן (א) על מה שהצדדים קיבלו על פי אותו חלק.

פרק ג': שונות

17. גילה צד לחוזה את דעתו שלא יקיים את החוזה, או שנסתבר מנסיבות הענין שלא יוכל או לא ירצה לקיימו, זכאי הצד השני לתרופות לפי חוק זה גם לפני המועד שנקבע לקיום החוזה, ובלבד שבית המשפט, בנתנו צראכיפה, לא יורה שיש לבצע חיוב לפני המועד שנקבע לקיומו.
- הפרה צפויה
18. (א) היתה הפרת החוזה תוצאה מנסיבות שהמפר, בעת כריתת החוזה, לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן או שלא ראה ולא היה עליו לראותן מראש, ולא יכול היה למנען, וקיום החוזה באותן נסיבות הוא בלתי אפשרי או שונה באופן יסודי ממה שהוסכם עליו בין הצדדים, לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה שהופר או לפיצויים.
- פטור בשל אונס או סיבול החוזה
- (ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א) רשאי בית המשפט, בין אם בוטל החוזה ובין אם לאו, לחייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה או, על פי בחירה כאמור בסעיף 9, לשלם לו את שוויו, ולחייב את המפר בשיפוי הנפגע על ההוצאות

הסבירות שהוציא ועל ההתחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר לשם קיום החוזה, והכל אם נראה לבית המשפט צודק לעשות כן בנסיבות הענין ובמידה שנראה לו.

19. קיבל הנפגע עקב החוזה נכס של המפר שעליו להחזירו, תהא לנפגע זכות עיכבון באותו נכס כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפר עקב ההפרה.

זכות עיכבון

20. חובות שהצדדים חבים זה לזה על פי חוק זה ניתנים לקיזוז.

קיזוז

חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981

(סעיפים נבחרים)

סימן ה': תגמולי הביטוח

22. קרה מקרה הביטוח, על המבוטח להודיע על כך למבטח מיד לאחר שנודע לו, ועל המוטב להודיע למבטח, מיד לאחר שנודע לו, על קרות המקרה ועל זכותו לתגמולי הביטוח; מתן הודעה מאת אחד מאלה משחרר את השני מחובתו.
23. (א) משנמסרו למבטח הודעה על קרות מקרה הביטוח ותביעה בכתב לתשלום תגמולי הביטוח, על המבטח לעשות מיד את הדרוש לבירור חבותו.
(ב) על המבוטח או על המוטב, לפי הענין, למסור למבטח, תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך, את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות, ואם אינם ברשותו, עליו לעזור למבטח, ככל שיוכל, להשיגם.
24. (א) לא קויימה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב) במועדה, וקיומה היה מאפשר למבטח להקטין חבותו, אין הוא חייב בתגמולי הביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו קויימה החובה; הוראה זו לא תחול בכל אחת מאלה:
(1) החובה לא קויימה או קויימה באיחור מסיבות מוצדקות;
(2) אי קיומה או איחורה לא מנע מן המבטח את בירור חבותו ולא הכביד על הבירור.
(ב) עשה המבוטח או המוטב במתכוון דבר שהיה בו כדי למנוע מן המבטח את בירור חבותו או להכביד עליו, אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו לא נעשה אותו דבר.
25. הופרה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב), או שנעשה דבר כאמור בסעיף 24(ב), או שהמבוטח או המוטב מסרו למבטח עובדות כוזבות, או שהעלימו ממנו עובדות בנוגע למקרה הביטוח או בנוגע לחבות המבטח, והדבר נעשה בכוונת מרמה - פטור המבטח מחבותו.
26. נגרם מקרה הביטוח בידי המבוטח או בידי המוטב במתכוון, פטור המבטח מחבותו.
27. תגמולי הביטוח ישולמו תוך 30 ימים מהיום שהיו בידי המבטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו, אולם תגמולי ביטוח שאינם שנויים במחלוקת בתום לב ישולמו תוך 30 ימים מהיום שנמסרה למבטח תביעה לפי סעיף 23(א), והם ניתנים לתביעה בנפרד מיתר התגמולים.
28. תגמולי הביטוח ישולמו באמצעות העברה בנקאית, אלא אם כן בחר המבוטח או המוטב, לפי העניין, לקבלם בדרך אחרת.
28. (א) על תגמולי הביטוח יתווספו הפרשי הצמדה כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מיום קרות מקרה הביטוח, וריבית צמודה בשיעור שנקבע לפי סעיף 1 לחוק האמור לענין ההגדרה "הפרשי הצמדה וריבית" מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי החוק האמור.
(ב) חושבו תגמולי הביטוח, או חלקם, כערכם בתאריך שלאחר קרות מקרה הביטוח, יתווספו עליהם או על חלקם, לפי הענין, הפרשי הצמדה מאותו תאריך בלבד.

(ג) היה המבטח חייב להחזיר למבוטח או למוטב דמי ביטוח, יתווספו עליהם הפרשי הצמדה וריבית כאמור בסעיף קטן (א) מיום היווצר החיוב.

(ד) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על תגמולי ביטוח המשולמים במטבע חוץ או במטבע ישראלי המחושב לפי ערכו של מטבע חוץ, ואולם על תגמולים כאמור תיווסף ריבית בשיעור שנקבע לפי סעיף 4(א) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, החל בתום 30 ימים מיום מסירת הדרישה למבטח.

28. מבטח בביטוחים אישיים, שלא שילם את תגמולי הביטוח שלא היו שנויים במחלוקת בתום לב, במועדים שבהם היה עליו לשלם לפי סעיף 27, יחייבו בית המשפט, ולעניין מבטח כאמור בביטוחים שאינם ביטוחים אישיים - רשאי בית המשפט לחייבו, בתשלום ריבית מיוחדת בשיעור שלא יעלה על פי עשרים מן הריבית הקבועה בהגדרת הפרשי הצמדה וריבית שבחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, ולעניין מבטח בביטוח סיעודי - יחייבו כאמור בשיעור שלא יפחת מפי עשרה מאותה ריבית, אלא אם כן החליט בית המשפט לקבוע שיעור נמוך יותר, מטעמים מיוחדים שיירשמו; הריבית המיוחדת תחושב על תגמולי הביטוח האמורים ועל תוספת הפרשי הצמדה על תגמולים אלה לפי סעיף 28, מהמועדים בהם היה על המבטח לשלם עד תשלומם בפועל; הריבית המיוחדת תשולם בנוסף לריבית האמורה בסעיף 28.

לענין זה, "ביטוחים אישיים" - ביטוח חיים, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח מפני מחלות ואשפוז, ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, ביטוח רכב (רכוש), ביטוח דירות ותכולתן, ולמעט ביטוח אחריות.

ריבית מיוחדת

[תיקונים: התשמ"ה, התש"ע, התשע"ז, התשע"ז (מס' 2)]

29. היתה חבות המבטח או היקפה מותנים על פי חוק או על פי החוזה, בין לחיוב ובין לשלילה, במעשה או במחדל של המבוטח או של המוטב, שלא השפיעו השפעה של ממש על סיכון המבטח, רשאי בית המשפט, אם נראה לו צורך לעשות כן בנסיבות הענין, לחייב את המבטח בתגמולי הביטוח, כולם או מקצתם, אף אם התנאי לא קויים או הופר.

סעד מיוחד

30. המבטח חייב בתגמולי הביטוח גם אם קרה מקרה הביטוח תוך תקופת הביטוח יותר מפעם אחת, ובלבד שלא יחוייב בסך הכל ביותר מסכום הביטוח כמשמעותו בסעיף 56.

הישנות מקרה הביטוח

31. תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח היא שלוש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח ולעניין ביטוח חיים, ביטוח מפני מחלות ואשפוז וביטוח סיעודי - חמש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח. היתה עילת התביעה נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, תימנה תקופת ההתיישנות מיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. לעניין זה, "ביטוח חיים" - ביטוח שמקרה הביטוח הוא מותו של המבוטח או של זולתו.

התיישנות

[תיקונים: התשע"ד, התשפ"א]

31.א. (א) בלי לגרוע מהוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון לעניין זה, הודיע מבטח או מוטב למבטח על קרות מקרה הביטוח לפי סעיף 22, יודיע לו המבטח במענה על אותה הודעה, ולאחר מכן בכל הודעה הנוגעת לדרישה לתגמולים מאותו מקרה ביטוח, באופן ברור ובולט לעין -

הודעה על סיום תקופת ההתיישנות ומנינה (תיקון התשפ"א)

(1) מהי תקופת ההתיישנות לפי סעיף 31;

(2) שמניין תקופת ההתיישנות אינו נעצר בעקבות מסירת התביעה למבטח.

(ב) הודיע מבטח או מוטב כאמור בסעיף קטן (א), יתריע המבטח בפני המבוטח או המוטב בכתב, 12 חודשים לפני סיום תקופת ההתיישנות לפי סעיף 31 ובהודעה נוספת שלושה חודשים לפני סיום התקופה האמורה, על משמעות סיום תקופת ההתיישנות אף אם מתנהל ביניהם משא ומתן.

סימן ב': ביטוח אחריות

65. בביטוח אחריות חייב המבטח לשפות בשל חבות כספית שהמבוטח עשוי להיות חייב בה לצד שלישי; מקרה הביטוח חל ביום שבו נולדה עילת החבות האמורה. מחוז הביטוח
66. ביטוח אחריות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, והוא אף מעל לסכום הביטוח. היקף החבות של המבטח
67. על ביטוח אחריות יחולו הוראות סעיפים 56, 59, 61 ו-62, בשינויים המחוייבים, ואין להתנות עליהן, למעט על הוראת סעיף 59(ד), אלא לטובת המבוטח או הצד השלישי. תחולת הוראות (תיקון התשמ"ד)
68. בביטוח אחריות רשאי המבטח - ולפי דרישת הצד השלישי חייב הוא - לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח 30 ימים מראש והמבוטח לא התנגד תוך תקופה זו; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי. מעמד הצד השלישי
69. (א) אירע במבוטח בביטוח אחריות אחד האירועים המפורטים להלן ולפני אירועו או לאחריו התחייב המבוטח כלפי צד שלישי בחבות המכוסה בביטוח, לא יהיו זכויותיו של המבוטח כלפי המבטח בשל אותה חבות חלק מנכסיו, אלא יעברו לצד השלישי והוא יהיה רשאי לתבוע את המבטח על פי זכויות אלה; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי. פשיטת רגל או פירוק של המבוטח
- (ב) ואלה האירועים:
- (1) המבוטח הוכרז פושט רגל או בא בהליכי פשיטת רגל לידי פשרה או סידור עם נושיו;
- (2) המבוטח נפטר וניתן צו לניהול עזבונו בפשיטת רגל;
- (3) במבוטח שהוא תאגיד - ניתן עליו צו פירוק, או נתמנה לו כונס נכסים או מנהל לעסקיו או למפעלו, או נתקבלה בו החלטה לפירוק מרצון, למעט פירוק מרצון לשם שינוי מבנה או לשם התמזגות עם תאגיד אחר.
70. בביטוח אחריות, התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח. סיוג להתיישנות
71. (א) הוראות סעיפים 66 ו-68 עד 70 - אין להתנות עליהן. סיוג להתניה ולפעולות
- (ב) פעולה של המבוטח, של המבטח, של הנאמן בפשיטת רגל, של המפרק, של כונס הנכסים או של המנהל, אין בכוחה לגרוע מזכויות הצד השלישי לפי סעיפים 68 ו-69.

חוק הירושה, התשכ"ה-1965

(סעיפים נבחרים)

פרק ראשון: הוראות כלליות

1. **הירושה** במות אדם עובר עזבונו ליורשיו.
2. **היורשים** היורשים הם יורשים על פי דין או זוכים על פי צוואה; הירושה היא על פי דין זולת במידה שהיא על פי צוואה.
3. **כשירות לרשת: בניאדם** (א) כל מי שהיה בחיים במות המוריש כשר לרשת אותו.
(ב) מי שנולד תוך 300 יום לאחר מות המוריש, דינו כדין מי שהיה בחיים במות המוריש, זולת אם הוכח שהורתו היתה אחרי כן.
(ג) לענין זכויות הירושה של ילד אין נפקא מינה אם בשעת לידתו היו הוריו נשואים זה לזה, ואם לא.
4. **כשירות לרשת: תאגידים** תאגיד כשר לרשת אם במות המוריש היה כשר לזכות בנכסים או אם נעשה כשר לזכות בנכסים תוך שנה ממתן צו קיום הצוואה; בית-המשפט רשאי להאריך תקופה זו בשנה נוספת.
5. **פסלות לרשת** (א) אלה פסולים לרשת את המוריש:
(1) מי שהורשע על שגרם במתכוון למותו של המוריש או שניסה לגרום למותו;
(2) מי שהורשע על שהעלים או שהשמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או שזייף אותה, או שתבע על פי צוואה מזוייפת.
(ב) מי שהורשע על שניסה לגרום למות המוריש והמוריש מחל לו, בכתב או על-די עשיית צוואה לטובתו, חוזר ונעשה כשר לרשת את המוריש.
6. **הסתלקות היורש מזכותו בעזבונו (תיקונים: התשמ"ה, התשנ"ח)** (א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבונו רשאי יורש, בהודעה בכתב לרשם לעניני ירושה, או לבית המשפט כאשר הענין הועבר אליו לפי סעיף 67א, להסתלק מחלקו בעזבונו, כולו או מקצתו או ממנה שהוא זכאי לה על פי צוואה, כולה או מקצתה.
(ב) מי שהסתלק מחלקו בעזבונו, רואים אותו במידה שהסתלק כאילו לא היה יורש מלכתחילה; אין הסתלקות לטובת אדם אחר, אלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש.
(ג) הסתלקות של קטין ושל מי שהוכרז פסול-דין טעונה אישור בית-המשפט.
(ד) הסתלקות על תנאי - בטלה.
(ה) בחוק זה, "רשם לעניני ירושה" - כמשמעותו בסעיף 65א.

פרק שני: ירושה על פי דין

10. **יורשים מבני המשפחה** יורשים על פי דין הם:
(1) מי שהיה במות המוריש בן-זוגו;
(2) ילדי המוריש וצאצאיהם, הוריו וצאצאיהם, הוריהוריו וצאצאיהם (בחוק זה - קרובי המוריש);
זכויות הירושה שלהם יהיו לפי האמור בפרק זה.

11. (א) בן־זוגו של המוריש נוטל את המיטלטלין, כולל מכונית נוסעים, השייכים, לפי המקובל ולפי הנסיבות, למשק הבית המשותף, ונוטל משאר העזבון -
- (1) אם הניח המוריש ילדים או צאצאיהם או הורים - חצי ;
- (2) אם הניח המוריש אחים או צאצאיהם או הורי הורים - שני שלישים, ובלבד שאם ערב מותו של המוריש היה בן־זוג נשוי לו שלוש שנים או יותר וגר עמו אותה שעה בדירה הכלולה, כולה או חלקה, בעזבון, יטול בן־זוג את כל חלקו של המוריש בדירה האמורה, ושני שלישים מהנותר משאר העזבון.
- (ב) אם לא הניח המוריש קרוב מן המנויים בסעיף קטן (א), יורש בן הזוג את העזבון כולו.
- (ג) המגיע לבן־זוג על פי עילה הנובעת מקשר האישות, ובכלל זה מה שאשה מקבלת על פי כתובה, ינוכה מחלקו בעזבון ; הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן־זוג לפי חוק יחסי־ממון בין בני־זוג, התשל"ג-1973, או לפי הסכם־ממון כמשמעותו באותו חוק, ואינה באה לפגוע בזכותו של בן־זוג לקבל מן העזבון מה שהמוריש קיבל לרגל הנישואין על מנת להחזירו כשיפקעו

- 12.¹ ילדי המוריש קודמים להוריו, הוריו קודמים להוריהוריו.
- סדר העדיפות בין קרובי המוריש (תיקון התשל"ז)

סימן ג': הוראות הצוואה

40. אדם רשאי לצוות לאחד או לאחדים -
- (1) כל עזבונו או חלק יחסי מכל עזבונו ;
- (2) נכס מנכסי עזבונו או טובת־הנאה מעזבונו (בחוק זה - מנה).
41. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אם לא זכה הראשון ; השני יזכה אם מת הראשון לפני המצווה או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו שלא לטובת בן־זוגו, ילדו או אחיו של המוריש.
- (ב) זכה השני, דינו כדין מי שהמצווה ציווה לו לכתחילה.
- (ג) על דרך זו רשאי המצווה לצוות גם ליותר משניים.
42. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אחרי זכה הראשון ; השני יזכה במות הראשון או בהתקיים התנאי או בהגיע המועד שנקבע לכך בצוואה, הכל לפי המוקדם יותר.
- (ב) הראשון רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון ; אולם אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על ידי צוואה.
- (ג) השני יזכה אם היה כשר לרשת את המצווה בשעת זכייתו, אף אם לא היה כשר לכך במות המצווה ; מת השני לפני שעת זכייתו או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.
- (ד) הוראת־צוואה על דרך זו ליותר משניים - בטלה, זולת הוראה לטובתו של מי שהיה בחיים בשעת עשיית הצוואה.
43. (א) המצווה רשאי לצוות שיורש יזכה בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
- (ב) לא נתקיים התנאי או לא הגיע המועד לפני מות המצווה, יתנהל העזבון על ידי מנהל עזבון עד שיתקיים התנאי או שיגיע המועד או עד שיתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים ; והוא הדין כשציווה המצווה לתאגיד שעדיין אינו כשר לרשת בהתאם לסעיף 4.

1. תיקון התשל"ז (ביטול זכות ההורים לששית מן העזבון) יחול גם על ירושתו של מי שמת לפני תחילתו, ובלבד שביום תחילת התיקון (12.2.1976) לא ניתן עדיין צו ירושה המצהיר על זכויות יורשיו (סעיף 2 לתיקון).

- (ג) לא קבע המצווה מי יזכה אם יתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים, יזכו היורשים על פי דין.
44. (א) המצווה רשאי לצוות שיורש יחדל מלזכות בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
(ב) לא קבע המצווה מי יזכה בהתקיים התנאי או בהגיע המועד, יזכו יורשיו על פי דין כיורשים אחרי אותו יורש בהתאם להוראות סעיף 42.
45. **חייבי יורש** המצווה רשאי להורות בצוואתו דבר שיורש יהיה חייב לעשותו, או להימנע מעשותו, במה שקיבל מן העזבון; מילוי של חיוב כזה יכול לדרוש כל מי שמעוניין במילוי, ואם היה בדבר ענין לציבור - גם היועץ המשפטי לממשלה או באיכוחו.
46. **צוואה וירושה על פי דין** ציווה המצווה חלק יחסי מכל עזבונו לאחד מיורשיו על פי דין, יבוא חלק זה במקום המגיע לאותו יורש על פי דין ולא בנוסף לכך.
47. **מנה וחלק בעזבון** ציווה המצווה מנה למי שיורש על פי דין או למי שזוכה בחלק יחסי מכל העזבון על פי הצוואה, תבוא המנה בנוסף על החלק בעזבון ולא במקומו.
48. **יורשים שלא נקבעו חלקיהם** ציווה המצווה לאחדים ולא קבע חלקיהם, יחלקו בשווה.
49. **יורש שמת לפני המוריש (תיקון התשמ"ה)** זוכה על פי צוואה שמת לפני המצווה, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו - אם בשעת מות המצווה נשארו צאצאים של אותו זוכה, יזכו הם לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין; בכל מקרה אחר הוראת הצוואה לטובת אותו זוכה מתבטלת.
50. **יורש פסול ויורש שהסתלק (תיקון התשמ"ה)** זוכה על פי צוואה שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.
51. **מנה של נכס מסויים** (א) ציווה המצווה נכס מסויים, יזכה בו הזוכה כמות שהיה הנכס במות המצווה.
(ב) אין הזוכה זכאי לדרוש מן היורשים האחרים סילוקו של שעבוד ששועבד בו הנכס על ידי המצווה.
(ג) אין הזוכה זכאי לפיצוי מן היורשים האחרים אם במות המצווה לא היה הנכס בין נכסיו.
(ד) פירות הנכס וציאותיו עד מות המצווה הם לחשבון העזבון; מאז ואילך הם לחשבונו של הזוכה, זולת אם זכה בנכס במועד מאוחר יותר.
52. **מנה של נכס בלתי מסויים** ציווה המצווה נכס בלתי מסויים, זכאי הזוכה לנכס מסוג בינוני.
53. **כפיפות להוראות הצוואה** הוראות הסעיפים 41 עד 52, פרט לסעיף 42(ד), חלות במידה שאין בצוואה הוראות אחרות.
54. **פירוש הצוואה** (א) מפרשים צוואה לפי אומדנותו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה - כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות.
(ב) צוואה הניתנת לפירושים שונים, הפירוש המקיים אותה עדיף על פירוש שלפיו היא בטלה.
(ג) צוואה יכול שתהיה בלשון מתנה, מחילה או הודאה או בכל לשון אחרת.
55. **מעין צוואה** איש ואשה החיים חיימשפחה במשק בית משותף אך אינם נשואים זה לזה, ומת אחד מהם ובשעת מותו אף אחד מהם לא היה נשוי לאדם אחר, רואים את הנשאר בחיים כאילו המוריש ציווה לו מה שהנשאר בחיים היה מקבל בירושה על פי דין אילו

היו נשואים זה לזה, והוא כשאין הוראה אחרת, מפורשת או משתמעת, בצוואה שהשאיר המוריש.

פרק שביעי: משפט בינלאומי פרטי

135. בפרק זה "מושב של אדם" - המקום בו נמצא מרכז־חייו; קטין, פסול־דין ואדם שמונה לו אפוטרופוס, חזקה עליו שמושבו הוא במקום־מושבו של נציגו כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, כל עוד לא הוכח שמרכז־חייו נמצא במקום אחר.
136. בית־משפט בישראל מוסמך לדון בירושתו של כל אדם שמושבו ביום־מותו היה בישראל או שהניח נכסים בישראל.
137. על הירושה יחול דין מושבו של המוריש בשעת מותו, חוץ מן האמור בסעיפים 138 עד 140.
138. נכסים העוברים בירושה לפי דין מקום־הימצאם בלבד, יחול על ירושתם אותו דין.
139. על הכשרות לצוות יחול דין מושבו של המצווה בשעת עשיית הצוואה.
140. (א) צוואה כשרה מבחינת צורתה אם היא כשרה לפי הדין הישראלי, לפי דין מקום עשייתה, לפי דין מקום מושבו או מקום מגוריו הרגיל או לפי דין אזרחותו של המצווה בשעת עשייתה או בשעת מותו, ובמידה שהצוואה נוגעת למקרקעין - גם לפי דין מקום הימצאם.
- (ב) לענין החלתו של דין זר לפי סעיף זה יראו את הכשרות הדרושה למצווה או לעדי הצוואה כענין שבצורה.
141. לענין קביעת הסמכות והדין לפי הסעיפים 136 עד 140 תהיה לכל מונח המשמעות שיש לו בדין הישראלי.
142. על אף האמור בחוק זה, כשחל הדין של מדינה פלונית ואותו דין מפנה אל דין־חוץ, אין נזקקים להפנייה, אלא יחול הדין הפנימי של אותה מדינה; אולם כשהדין של אותה מדינה מפנה אל הדין הישראלי, נזקקים להפנייה ויחול הדין הפנימי הישראלי.
143. על אף האמור בחוק זה, כשחל דין־חוץ, אין נזקקים לו במידה שהוא מפלה מטעמי גזע, דת, מין או לאום או סותר תקנת הציבור בישראל.
144. על אף האמור בחוק זה, דין־חוץ המקנה זכויות־ירושה על פי דין למי שאיננו קרוב למוריש קרבת־דם או קרבה של נישואין, חיתון או אימוץ, אין נזקקים לו אלא במידה שאותו דין־חוץ מכיר בזכויות־ירושה כאמור המוקנות בדין הישראלי.

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962

(סעיפים נבחרים)

פרק שני: הורים וילדיהם הקטינים

14. **מעמד ההורים** ההורים הם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים.
15. **תפקידי ההורים** אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלחיד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו.
16. **חובת ציות הקטין** הקטין חייב תוך כיבוד אב ואם, לציית להוריו בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם.
17. **קנה מידה לחובת ההורים** באפוטרופסותם לקטין חייבים ההורים לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות הענין.
18. **שיתוף בין ההורים (תיקונים: התש"ע, התשע"ב, התשע"ו)** (א) בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה; הסכמתו של אחד מהם לפעולתו של רעהו יכולה להינתן מראש או למפרע, בפירוש או מכללא, לענין מסויים או באופן כללי; וחזקה על הורה שהסכים לפעולת רעהו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו.
- (ב) (1) גוף המנוי הן בתוספת הראשונה לחוק זה והן בתוספת לחוק עדכון כתובת, התשס"ה-2005 (בסעיף זה - חוק עדכון כתובת), ומחויב על פי הוראות כל דין למסור מידע בכתב להורה בענין ילדו הקטין, ישלח את המידע גם לכתובת הנוספת למשלוח דואר לקטין כאמור בחוק עדכון כתובת.
- (2) גוף המנוי בתוספת הראשונה לחוק זה ואינו מנוי בתוספת לחוק עדכון כתובת, המחויב על פי הוראות כל דין למסור מידע להורה בענין ילדו הקטין, שקיבל מהורה של קטין הודעה בכתב על רצונו לקבל את המידע בנפרד מהמידע שנמסר להורה האחר, ימסור את המידע גם להורה המבקש.
- (ג) עם קבלת הודעה בכתב כאמור בסעיף קטן (ב)(2) או קבלת בקשה לרישום כתובת נוספת כאמור בסעיף 2 לחוק עדכון כתובת (בסעיף זה - בקשה), ישלח גוף המנוי בתוספת הראשונה או פקיד הרישום כהגדרתו בחוק האמור, לפי הענין, הודעה על הבקשה למען הרשום של הקטין.
- (ד) לא יישלח ולא יימסר מידע בענין קטין על ידי גוף המנוי בתוספת הראשונה או על ידי פקיד רישום כהגדרתו בחוק עדכון כתובת, אם הורה או גורם אחר המציא להם החלטה של בית משפט שלפיה נשללה או הוגבלה לענין זה האפוטרופסות של ההורה שהגיש את הבקשה, או החלטה של בית משפט המונעת את מסירת המידע כאמור לאותו הורה.
- (ה) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת הראשונה.
19. **הכרעת בית המשפט** לא באו ההורים לידי הסכמה ביניהם בענין הנוגע לרכוש הקטין, רשאי כל אחד מהם לפנות לבית המשפט והוא יכריע בדבר. לא באו ההורים לידי הסכמה ביניהם בענין

אחר הנתון לאפוטרופסותם, רשאים הם יחד לפנות לבית המשפט, ובית המשפט, אם לא עלה בידו להביאם לידי הסכמה ואם ראה שיש מקום להכריע בדבר, יכריע הוא בעצמו או יטיל את ההכרעה על מי שימצא לנכון.

20. ואלה הפעולות שבהן אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין בלי שבית המשפט אישרן מראש:

פעולות טעונות אישור
בית המשפט

- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
- (2) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק;
- (3) נתינת מתנות, זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין;
- (4) נתינת ערבות;
- (5) פעולה משפטית בין הקטין לבין הוריו או קרוביהוריו, זולת קבלת מתנות הניתנות לקטין.

21. פעולה של הורים הטעונה אישור לפי סעיף 20(5) תהא בתוקף אף באין אישור אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה אישור.

הגנת צד שלישי

חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

(סעיפים נבחרים)

פרק שלישי: תחום המקצוע וייחודו

20. הפעולות המנויות להלן, לא יעשה אותן דרך עיסוק, או בתמורה אף שלא דרך עיסוק, אלא עורך-דין; ואלה הפעולות:

ייחוד פעולות המקצוע
[תיקון התשע"ז (מס' 2)]

- (1) ייצוג אדם אחר וכל טיעון ופעולה אחרת בשמו לפני בתי-משפט, בתי דין, בוררים וגופים ואנשים בעלי סמכות שיפוטית או מעין-שיפוטית;
- (2) ייצוג אדם אחר וכל פעולה אחרת בשמו לפני -
משרד ההוצאה לפועל;
לשכת רישום הקרקעות;
הפקיד המוסמך לענין חוק בתיים משותפים, התשי"ג-1952;
רשם החברות;
רשם השותפויות;
רשם האגודות השיתופיות;
רשם הפטנטים והמדגמים;
הרשם כהגדרתו בחוק העיצובים, התשע"ז-2017;
רשם סימני המסחר;
פקיד השומה ונציג מס ההכנסה לענין פקודת מס-ההכנסה;
המנהל לענין חוק מס שבח מקרקעין, התשי"ט-1949;
מנהל מס עזבון לענין חוק מס עזבון, התשי"ט-1949;
- (3) עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר, לרבות ייצוג אדם אחר במשאזמתן משפטי לקראת עריכת מסמך כזה;
- (4) ייעוץ וחיווידעת משפטיים.

21. הוראות סעיף 20 אינן פוגעות באלה:

שמירת הוראות

- (1) סמכויותיהם של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו;
- (2) ייצוג לפני בתי-דין דתיים ולפני בתי-דין צבאיים;
- (3) ייצוג לפני בית-משפט, בית-דין, גוף או אדם אחר שהייצוג לפניו מוסדר בחיקוק, לרבות הוראות סעיף 236 לפקודת מס-ההכנסה;
- (4) סמכויות של סוכן פטנטים לפי פקודת הפטנטים והמדגמים ולפי פקודת סימני המסחר, 1938;
- (5) זכותם של רואי-חשבון למלא תפקידים שהותרו להם על פי דין;
- (6) ייצוג של ארגון עובדים או מעבידים או של חבר בהם על ידי נציגו של ארגון כזה, בבוררות לעניני עבודה או בקשר להסכם-עבודה;
- (7) חיווידעת משפטי על ידי אדם שנתבקש לכך על ידי עורך-דין או על ידי רשות מרשויות המדינה;
- (8) ייצוג לפני בוררים כשאחד מבעלי הדין בבוררות הוא תושב חוץ או תאגיד הרשום בחוץ לארץ, על ידי תושב חוץ המוסמך לעריכת דין במדינה שהוא תושב בה.

22. אדם שייפה כוחו של עורך-דין זכאי להיות מיוצג על ידיו בפני כל רשויות המדינה, רשויות מקומיות וגופים ואנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין; אין בהוראה זו כדי לגרוע מכל סמכות לדרוש נוכחותו או פעולה אישית של האדם המיוצג, ואין בה כדי לפגוע בחיקוק המסדיר את הייצוג בפני רשות, גוף או איש כאמור.

זכות ייצוג על ידי עורך דין

23. אדם שאינו אזרח ישראלי והוא נאשם בעבירה שדינה מיתה לפי חוק למניעתו וענישתו של הפשע השמדת-עם, התש"י-1950 או לפי חוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, התש"י-1950 או שמתנהלת נגדו חקירה בשל עבירה כזאת, רשאי למנות לעצמו, באישור שר המשפטים, סניגור שאינו עורך-דין כמשמעותו בחוק זה, אם הוא מוסמך לעריכת-דין בחוץ-לארץ; שר המשפטים רשאי לאשר את המינוי בנסיבות מיוחדות ולאחר התייעצות עם המועצה הארצית של הלשכה; סניגור שמינויו אושר כאמור, דינו לענין זה כדין עורך-דין כמשמעותו בחוק זה; שר המשפטים רשאי, בנסיבות מיוחדות, בהסכמת נשיא בית-המשפט העליון, ומשהועמד הנאשם לדין - בהסכמת בית-המשפט שלפניו הועמד לדין, לבטל אישור שניתן; בוטל האישור - בטל מינויו של הסניגור.

פרק שביעי: עניני שכר-טרח

81. המועצה הארצית של הלשכה רשאית לקבוע תעריף מינימלי לשכר טרחה בעד שירותי עורכי דין, שיהיה בבחינת המלצה לחברי הלשכה, אך לא יחייבם.
82. קבע שר המשפטים בתקנות סוגי שירותים מסויימים שיש לקבוע בעדם תעריף מכסימלי לשכר-טרח, תקבע המועצה הארצית של הלשכה את התעריף; משנקבע בתעריף שכר מכסימלי לשירות מסויים, לא יתנה ולא יקבל עורך-דין שכר גבוה ממנו, אלא ברשות שניתנה על ידי הועד המחוזי לענין מסויים.
83. תעריפי שכר-טרח לפי הסעיפים 81 או 82 טעונים אישור שר המשפטים.
84. (א) לא יתנה ולא יקבל עורך-דין בעד שירותו במשפט פלילי שכר-טרח התלוי בתוצאות המשפט.
(ב) התנה או קיבל עורך-דין שכר-טרח תלוי בתוצאות המשפט במשפט שאינו פלילי, ונראה ללשכה כי השכר מופרז, רשאית היא, על פי בקשת הלקוח, לקבוע את השכר המתאים.
(ג) נקבע תעריף מכסימלי לשכר-טרחו של עורך-דין לפי חוק זה או בחיקוק אחר - אין רואים שכר בגבולות התעריף כשכר מופרז.
85. לא יתנה ולא יקבל עורך-דין מלקוחו תשלום שיכלול שכר-טרחו והוצאות שהוציא בלי להבחין בין שכר לבין הוצאות ובלי לפרש את ההוצאות.
86. עורך-דין שהתנה או קיבל שכר-טרח בניגוד לסעיפים 82 עד 85, אשם בעבירת-משמעת; אולם אין בהפרת הסעיפים 84 או 85 כדי לשלול ממנו שכר ראוי בעד השירות.
87. מי ששילם שכר-טרח למעלה מהמגיע לפי הסעיפים 82, 84 או 86, רשאי לדרוש החזרת היתרה, על אף כל הסכם.
88. להבטחת שכר-טרחו ולהבטחת החזרת הוצאות שהוציא, רשאי עורך-דין לעכב תחת ידו כספי הלקוח שהגיעו לידיו בהסכמת הלקוח עקב שירותו ללקוח, פרט לכספים שניתנו לו בפקדון או בתור נאמן וכל עוד הוא נאמן עליהם שלא לטובת לקוחו בלבד, ופרט לכספי מזונות לאשה ולקטינים, וכן רשאי הוא לעכב נכסים ומסמכים של לקוחו שבאו לידי עקב שירותו ללקוח; ובלבד שהגיש תביעה על שכר-טרחו או הוצאותיו תוך שלושה חדשים מהיום שהלקוח דרש ממנו בכתב את מה שעוכב כאמור.
89. הלשכה תהווה דעתה בכל שאלה בדבר שכר-טרחו של עורך-דין אם נדרשה לכך על ידי בית-משפט, בית-דין, בורר, גוף או אדם בעל סמכות שיפוטית או מעיר-שיפוטית.

סימן ב': מתן שירותים משפטיים בידי עורך דין זר

[תיקון התשס"ט (מס' 2)]

98. (א) על אף הוראות סעיף 20, עורך דין זר רשאי לתת שירותים משפטיים בעניין דין זר.

מתן שירותים משפטיים
בעניין דין זר בידי עורך
דין זר

(ב) הוראות סעיפים 50, 51 ו-52 יחולו על עורך דין זר בכל הנוגע לעיסוקו בישראל במתן שירותים משפטיים בעניין דין זר, כאילו היה עורך דין, בשינויים המחויבים, ובשינויים אלה: כל הוראה בסעיפים האמורים שבה מוזכרת פרישה מהלשכה, פקיעת חברות או הוצאה מהלשכה תחול לעניין עורך דין זר כאילו מדובר במחיקה של רישומו מהמרשם, וכל הוראה בסעיפים האמורים שבה מוזכר חידוש חברות תחול לעניין עורך דין זר כאילו מדובר בחידוש הרישום במרשם.

[תיקון התשס"ט (מס' 2)]

(ג) ההוראות לפי פרק שישי, וכן ההוראות לפי כל דין לעניין שכר טרחת עורכי דין וחיסיון עורך דין-לקוח, יחולו על עורך דין זר בכל הנוגע לעיסוקו בישראל במתן שירותים משפטיים בעניין דין זר, כאילו היה עורך דין, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) כל הוראה בפרק שישי שבה מוזכרת השעיה של עורך דין מחברותו בלשכה תחול לעניין עורך דין זר כאילו המדובר בהתליה של רישומו במרשם, וכל הוראה בפרק שישי שבה מוזכרת הוצאה של עורך דין מהלשכה תחול לעניין עורך דין זר כאילו המדובר במחיקה של רישומו מהמרשם;

(2) על אף הוראות סעיף 62, עורך דין זר ייתן את הדין לפני בתי הדין המשמעתיים של הלשכה, רק בהתקיים אחד מאלה:

(א) עבירת המשמעת נעברה, כולה או חלקה, בישראל;

(ב) עבירת המשמעת נעברה כולה מחוץ לישראל, והיא נוגעת לשירות משפטי בעניין דין זר שניתן, כולו או חלקו, בישראל;

(3) על אף הוראות סעיף 64, הדיון בעבירת משמעת שעבר עורך דין זר יהיה לפני בית דין משמעתי במחוז שבו מתקיים מרכז פעילותו בישראל;

(4) סעיף 75 יחול גם לגבי פסקי דין שניתנו מחוץ לישראל.

(ד) חדל להתקיים לגבי עורך דין זר התנאי האמור בסעיף 98(א)(1), לא יהיה רשאי עורך הדין הזר לתת שירותים משפטיים בעניין דין זר לפי סעיף קטן (א) החל במועד שבו חדל להתקיים לגבי התנאי האמור, אף אם טרם נמחק רישומו מהמרשם או הותלה רישומו במרשם בהתאם להוראות סעיף 98.

99. עורך דין זר יציין את דבר היותו עורך דין זר ואת שם המדינה שבה הוסמך לעסוק בעריכת דין, בכל אחד מאלה:

חובת ציון התואר "עורך
דין זר" ומדינת ההסמכה
[תיקון התשס"ט (מס' 2)]

(1) בנייר המכתבים המשרדי שלו;

(2) בכל מסמך הקשור לעבודתו המקצועית, שבו מצוין שמו;

(3) כאשר מוטלת על עורך דין, על פי דין, חובה לציין את דבר היותו עורך דין.

98. (א) על אף הוראות סעיף 20 והוראות סימן זה, רשאי מי שהוא בעל רישיון לעסוק בעריכת דין מחוץ לישראל, אם קיבל היתר לכך מהמועצה הארצית או ממי שהמועצה הארצית הסמיכה לעניין זה, לתת שירות משפטי בעניין דין זר בישראל, אף שאינו עורך דין או עורך דין זר, ובלבד שמרכז פעילותו במסגרת עיסוקו בעריכת דין הוא מחוץ לישראל, והשירות המשפטי בעניין דין זר ניתן בישראל שלא בדרך עיסוק.

מתן שירות משפטי בעניין
דין זר בידי מי שאינו עורך
דין או עורך דין זר
[תיקונים: התשס"ט (מס' 2),
התשע"ו]

(ב) המועצה הארצית תודיע למבקש ההיתר על החלטתה בתוך 30 ימים ממועד קבלת הבקשה; חלף המועד האמור וטרם ניתנה החלטת המועצה הארצית יראו כאילו ניתן ההיתר.

99. עורך דין זר המקבל כספים בנאמנות יפקידם בחשבון שיתנהל בישראל, בתאגיד בנקאי כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

קבלת כספים בנאמנות על
ידי עורך דין זר
[תיקון התשס"ט (מס' 2)]

כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986

(סעיפים נבחרים)

פרק י': עורך הדין ובית המשפט

32. (א) עורך דין ישמור, בעמידתו לפני בית המשפט, על יחס כבוד לבית המשפט, כבוד לבית המשפט, תוך הגנה על זכויות לקוחו בהגנות, במסירות ותוך שמירה על כבוד המקצוע.
(ב) עורך דין יופיע בבית המשפט הופעה מכובדת ובמדי משפט הולמים כפי שנקבעו בדיון.
33. עורך דין יטען טענותיו לפני בית המשפט, בין בעל פה ובין בכתב, בדרך ארץ, תוך שמירה על כבוד הצד שכנגד ועל כבוד כל אדם אחר הקשור בהליך השיפוט.
34. (א) לא יעלה עורך דין, בין בעל פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית בידעו שאינה נכונה.
(ב) האמור בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע הכחשה בכתב טענות בהליך אזרחי, או כפירה בעובדה בהליך פלילי.
35. לא ישלם עורך דין, לא יציע לשלם ולא יתן יד לביצוע כל תשלום או תמורה אחרת לעד תמורת עדותו, אם תשלום זה מותנה בתוצאות המשפט.
36. (א) לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו - יחדל מן הייצוג.
(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בענין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי.
37. (א) עורך דין רשאי לבוא בדברים עם אדם העשוי להעיד מטעם לקוחו.
(ב) לא יבוא עורך דין בדברים עם אדם העומד, לפי ידיעתו, להעיד במשפט מטעם הצד שכנגד, בענין הקשור לעדותו, אלא בהסכמת הצד שכנגד, ואם הוא מיוצג - בהסכמת בא כוחו.
(ג) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו כאשר עומד עורך הדין להזמין לעדות מטעם לקוחו (להלן - הלקוח) אדם שהוזמן להעיד מטעם צד אחר, אם נתקיים בו אחד מאלה:
(1) העד הוא הלקוח, ואם הלקוח הוא תאגיד - יושב ראש הדירקטוריון, יושב ראש ההנהלה או המנהל הכללי מטעמו;
(2) בית המשפט או הועד המחוזי או מי שהועד המחוזי הסמיכו לכך, נתן היתר, ורשאי המתיר לקבוע תנאים בהיתר;
(3) במשפט אזרחי - העד פעל מטעמו של הלקוח בענין נושא המשפט.
38. לא ישאל עורך דין, בחקירה נגדית, שאלות הנוגעות למהימנותו של עד, במטרה להטיל דופי באופיו, ואשר אין להן, מבחינה אחרת, נגיעה לענין הנדון, אלא אם כן יש לחוקר יסוד סביר להאמין שהמשתמע מהשאלה הוא אמת או שיש לו בסיס נאות.

חוק המכר, התשכ"ח-1968

(סעיפים נבחרים)

פרק ד': שונות

העברת הבעלות	33. הבעלות בממכר עוברת לקונה במסירתו, אם לא הסכימו הצדדים על מועד אחר או על דרך אחרת להעברת הבעלות.
תקנת השוק	34. נמכר נכס על ידי מי שעוסק במכירת נכסים מסוגו של הממכר והמכירה היתה במהלך הרגיל של עסקיו, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בממכר אף אם המוכר לא היה בעל הממכר או לא היה זכאי להעבירו כאמור, ובלבד שהקונה קנה וקיבל אותו לחזקתו בתום לב.
מכירה על ידי רשות (תיקון התשל"א)	34א. נמכר נכס על ידי בית משפט, לשכת הוצאה לפועל או רשות אחרת על פי דין, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס, חוץ מזכות שלפי תנאי המכירה אינה מתבטלת ומזכות שאינה משמשת ערובה לחיוב כספי.
תחולת זכויות על הפדיון (תיקון התשל"א)	34ב. שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס המשמשים ערובה לחיוב כספי ולפי סעיפים 34 או 34א אין להיזקק להם נגד הקונה, יחולו על הפדיון מן המכירה.

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963

(סעיפים נבחרים)

9. (א) במכירת זכות במקרקעין יהא הרוכש חייב במס רכישת מקרקעין (להלן - מס רכישה); מס הרכישה יהיה בשיעור משווי המכירה או בסכום קבוע, לפי סוג המכירה או המקרקעין, הכל כפי שיקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת ובלבד שלגבי מכירת זכות במקרקעין לרוכש הנמנה עם קבוצת רכישה לגבי נכס שאינו דירת מגורים יהא שווי המכירה - שווי המכירה של הנכס הבנוי שאינו דירת מגורים.
- (ב) (1) בפעולה באיגוד מקרקעין יהא הרוכש חייב במס רכישה בסכום שהיתה חייבת בו מכירת זכות במקרקעין ששוויה הוא החלק היחסי כאמור בפסקה (א1) משווי כלל הזכויות במקרקעין שבבעלות האיגוד; לענין סעיף קטן זה, "פעולה באיגוד" - הענקת זכות באיגוד, לרבות הקצאתה, הסבתה, העברתה או ויתור עליה, שינוי בזכויות הנובעות מזכות באיגוד, והכול בין בתמורה ובין שלא בתמורה; לענין זה, "הקצאה" - כל הנפקה של זכויות באיגוד;
- (א1) החלק היחסי האמור בפסקה (1) הוא כיחס החלק של הזכויות הנמכרות באיגוד המקרקעין לכלל הזכויות באותו איגוד, ואם הזכויות הנמכרות, כולן או חלקן, מעניקות רק זכות לנכסי האיגוד בעת פירוקו (בסעיף זה - זכויות בפירוק) - כיחס האמור או כיחס שבין הזכויות בפירוק הנמכרות כאמור, לכלל הזכויות בפירוק, לפי הגבוה מביניהם;
- (2) פעולה באיגוד מקרקעין לא תהא חייבת במס בולים החל עליה לפי חוק מס הבולים על מסמכים, התשכ"א-1961.
- (ג) במכירת זכות במקרקעין שהם בנין או חלק ממנו, שהוא דירת מגורים, שנעשתה בתקופה שמיום ט"ו בשבט התשנ"ה (16 בינואר 1995) ועד יום כ"ג בטבת התשנ"ו (15 בינואר 1996), ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:
- (1) על חלק השווי שעד 359,175 שקלים חדשים - 0.5%;
- (2) על חלק השווי העולה על 359,175 שקלים חדשים ועד 557,460 שקלים חדשים - 3.5%;
- (3) על חלק השווי העולה על 557,460 שקלים חדשים - 4.5%;
- בסעיף קטן זה ובסעיפים קטנים (1א), (1ב), (1ג), (1ד), (1ה), (1ו) ו-(1ז) - "בנין" - בנין שאינו ארעי יחד עם חלקת הקרקע שעליה הוא עומד, למעט בנין המהווה בידי הרוכש מלאי עסקי לענין מס הכנסה; ובבנין שבנייתו טרם הסתיימה, למעט בנין שאין לגביו התחייבות של המוכר לסיים את בנייתו;
- "דירת מגורים" - כל אחת מאלה:
- (1)¹ דירה המשמשת או המיועדת לשמש למגורים, ובדירה שבנייתה טרם הסתיימה, למעט דירה שאין עמה התחייבות מצד המוכר לסיים את הבניה והכול למעט דירה המנויה בפסקה (3);
- (2) זכות במקרקעין שנמכרה לקבוצת רכישה לגבי נכס שהוא דירה המיועדת לשמש למגורים;
- (3)² דירת מעטפת המיועדת לשמש למגורים, לרבות דירה שבניית קירותיה החיצוניים טרם הסתיימה, אם יש עימה התחייבות מצד המוכר לסיים את בנייתה כדירת מעטפת; לענין זה, "דירת מעטפת" - דירה, בבניין המיועד לשמש למגורים, שבנייתה טרם הסתיימה, שאין עימה התחייבות

4. הסיפא לפסקה (1) בהגדרה "דירת מגורים", החל במילים "הכול למעט" - חלה מיום 1.1.24 ואילך [תיקון התשפ"ג (מס' 2)].

2. פסקה (3) בהגדרה "דירת מגורים" חלה החל מיום 1.1.24 ואילך [תיקון התשפ"ג (מס' 2)].

מצד המוכר לסיים את הבנייה, ובלבד שהסתיימה בנייתם של הקירות החיצוניים של הדירה.

(ג) במכירת זכות במקרקעין, שהם בנין או חלק ממנו, שהוא דירת מגורים, שנעשתה בתקופה שמיום כ"ד בטבת התשנ"ו (16 בינואר 1996) עד יום כ"ב בטבת התש"ס (31 בדצמבר 1999), ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:

(1) על חלק השווי שעד 443,605 שקלים חדשים - 0.5% ;
(2) על חלק השווי העולה על 443,605 שקלים חדשים ועד 688,505 שקלים חדשים - 3.5% ;

(3) על חלק השווי העולה על 688,505 שקלים חדשים - 4.5%.

(גא) (1) במכירת זכות במקרקעין, שהם בנין או חלק ממנו שהוא דירת מגורים, שנעשתה מיום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000) עד יום כ"ה באייר התשע"ג (5 במאי 2013), ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:

(א) על חלק השווי שעד 969,330 שקלים חדשים - 3.5% ;

(ב) על חלק השווי העולה על 969,330 שקלים חדשים - 5%.

(2) (א) על אף הוראות פסקה (1), יחיד שרכש דירת מגורים מיום כ' בחשון התשס"ח (1 בנובמבר 2007) עד יום כ"ה באייר התשע"ג (5 במאי 2013) (בפסקת משנה זו - הדירה), והתקיים בו אחד מאלה:

- (1) הדירה שרכש היא דירתו היחידה ;
- (2) בעשרים וארבעה החודשים שלאחר רכישת הדירה, מכר דירת מגורים אחרת שהיתה דירתו היחידה עד למועד רכישת הדירה ; ואולם אם רכישת הדירה היתה מקבלן - בשנים עשר החודשים מהמועד שבו היתה החזקה בדירה שרכש אמורה להימסר לידיה על פי ההסכם עם הקבלן, מכר דירת מגורים אחרת שהיתה דירתו היחידה עד למועד רכישת הדירה, ואם חל עיכוב במסירת החזקה בשל נסיבות שאינן בשליטתו של הרוכש - בשנים עשר החודשים מהמועד שבו נמסרה לידיה החזקה בדירה בפועל, מכר את דירת המגורים שהיתה דירתו היחידה עד למועד רכישת הדירה ;

ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:

(1) על חלק השווי שעד 1,139,320 שקלים חדשים - לא ישולם מס ;

(2) על חלק השווי העולה על 1,139,320 שקלים חדשים ועד 1,601,210 שקלים חדשים - 3.5% ;

(3) על חלק השווי העולה על 1,601,210 שקלים חדשים - 5% ;

(ב) לענין פסקה זו -

(1) "דירה יחידה" - דירת מגורים שהיא דירתו היחידה של הרוכש בישראל ובאזור כהגדרתו בסעיף 16א ; לענין הגדרה זו יראו דירת מגורים כדירה יחידה גם אם יש לרוכש, נוסף עליה, דירת מגורים שהושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת התשנ"ז (1 בינואר 1997), או דירת מגורים שחלקו של הרוכש בה הוא פחות מ-25% ;

(2) יראו רוכש ובן זוגו, למעט בן זוג הגר בדרך קבע בנפרד, וילדיהם שטרם מלאו להם 18 שנים, למעט ילד נשוי - כרוכש אחד ;

(3) לענין סעיף קטן זה, שווי הזכות הנמכרת במכירת זכות במקרקעין לרוכש הנמנה עם קבוצת רכישה יהיה שווי המכירה של הנכס הבנוי שהוא

דירה המיועדת לשמש למגורים; לעניין זה, "קבוצת רכישה" - כמשמעותה בפסקה (2) בהגדרה "דירת מגורים" שבסעיף קטן (ג).

(ג1) (1) במכירת זכות במקרקעין, שהם בניין או חלק ממנו שהוא דירת מגורים, שלא חלות לגביה הוראות פסקה (2), שנעשתה בתקופה שמיום כ"ו באייר התשע"ג (6 במאי 2013) עד יום כ"ד באב התשע"ג (31 ביולי 2013), ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:

(א) על חלק השווי שעד 1,089,350 שקלים חדשים - 5%;

(ב) על חלק השווי העולה על 1,089,350 שקלים חדשים ועד 3,268,040 שקלים חדשים - 6%;

(ג) על חלק השווי העולה על 3,268,040 שקלים חדשים - 7%;

(2) (א) יחיד שרכש דירת מגורים בתקופה שמיום כ"ו באייר התשע"ג (6 במאי 2013) עד יום כ"ד באב התשע"ג (31 ביולי 2013); והתקיים בו אחד התנאים כאמור בפסקאות (1) או (2) של סעיף קטן (ג1א)(2)(א), ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:

(1) על חלק השווי שעד 1,470,560 שקלים חדשים - לא ישולם

מס;

(2) על חלק השווי העולה על 1,470,560 שקלים חדשים ועד 1,744,270 שקלים חדשים - 3.5%;

(3) על חלק השווי העולה על 1,744,270 שקלים חדשים - 5%;

(ב) לעניין פסקה זו יחולו הוראות סעיף קטן (ג1א)(2)(ב) ו-(3).

(ג1) (1) במכירת זכות במקרקעין, שהם בניין או חלק ממנו שהוא דירת מגורים, שנעשתה ביום כ"ה באב התשע"ג (1 באוגוסט 2013) או לאחריו, ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:

(א) על חלק השווי שעד 1,089,350 שקלים חדשים - 5%;

(ב) על חלק השווי העולה על 1,089,350 שקלים חדשים ועד 3,268,040 שקלים חדשים - 6%;

(ג) על חלק השווי העולה על 3,268,040 שקלים חדשים ועד 4,500,000 שקלים חדשים - 7%;

(ד) על חלק השווי העולה על 4,500,000 שקלים חדשים ועד 15,000,000 - 8%;

(ה) על חלק השווי העולה על 15,000,000 שקלים חדשים - 10%.

(2) על אף הוראות פסקה (1), יחיד תושב ישראל שרכש דירת מגורים ביום כ"ה באב התשע"ג (1 באוגוסט 2013) או לאחריו (בפסקת משנה זו - הדירה), והתקיים בו אחד מאלה:

(א) הדירה שרכש היא דירתו היחידה;

(ב) ב-24¹ החודשים שלאחר רכישת הדירה, מכר דירת מגורים אחרת שהיתה דירתו היחידה עד למועד רכישת הדירה; ואולם אם רכישת הדירה היתה מקבלן - ב-12 החודשים מהמועד שבו היתה החזקה בדירה שרכש אמורה להימסר לידיה על פי ההסכם עם הקבלן, מכר דירת מגורים אחרת שהיתה דירתו היחידה עד למועד רכישת הדירה, ואם חל עיכוב במסירת החזקה בשל נסיבות שאינן בשליטתו של הרוכש - ב-12 החודשים מהמועד שבו נמסרה לידיה החזקה בדירה בפועל, מכר את דירת המגורים שהיתה דירתו היחידה עד למועד רכישת הדירה;

1. בתקופה שבין 1.5.16 לבין 1.5.21, ובתקופה של שנתיים מיום 1.6.23 בס"ק 9(ג1א)(2)(ב), במקום "ב-24 החודשים" בא "ב-18 החודשים" [תיקון התשע"ו (מס') (3) ותיקון התשפ"ג (מס') (2)].

(1ב) (1) רכש את הדירה בחלוף אחת התקופות המפורטות להלן לאחר שרכש דירת מגורים אחרת במסגרת קבוצת רכישה (בפסקת משנה זו - הדירה בקבוצת הרכישה), ובעת שרכש את הדירה בקבוצת הרכישה היתה היא דירתו היחידה:

(א) ארבע שנים ממועד רכישת הדירה בקבוצת הרכישה - אם בנייתה של הדירה בקבוצת הרכישה לא החלה בתוך אותה תקופה, או אם שוכנע המנהל כי חל באותה תקופה עיכוב מהותי אחר בהשלמת בנייתה של הדירה בקבוצת הרכישה;

(ב) 6.5 שנים ממועד רכישת הדירה בקבוצת הרכישה - אם החזקה בדירה בקבוצת הרכישה לא נמסרה בפועל לידי הרוכש באותה תקופה.

(2) הוראות פסקת משנה (1) יחולו בהתקיים כל אלה:

(א) העיכוב בהתחלת הבנייה או בהשלמתה, לפי העניין, חל בנסיבות שאינן בשליטתו של הרוכש ולא היו ידועות במועד רכישת הדירה בקבוצת הרכישה;

(ב) הרוכש מכר את הדירה בקבוצת הרכישה בתוך 18 חודשים ממועד השלמת בנייתה;

(ג) אלמלא רכש את הדירה בקבוצת הרכישה, היתה הדירה דירתו היחידה;

(3) בפסקת משנה זו -

"התחלת בנייה" - עבודות להקמת הבניין, למעט עבודות תשתית או עבודות להכשרת הקרקע;

"עיכוב מהותי" - עיכוב בהמשך הבנייה או כל האטה בקצב התקדמות הבנייה שאינה מקובלת ברכישת דירה במסגרת קבוצת רכישה.

(ג) הדירה שרכש היא דירה חלופית כמשמעותה בסעיף 49ה(א) ישלם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע בפסקה (3).

(3) (א) על חלק השווי שעד 1,470,560 שקלים חדשים - לא ישולם מס.

(ב) על חלק השווי העולה על 1,470,560 שקלים חדשים ועד 1,744,270 - 3.5%;

(ג) על חלק השווי העולה על 1,744,270 שקלים חדשים ועד 4,500,000 שקלים חדשים - 5%;

(ד) על חלק השווי העולה על 4,500,000 ועד 15,000,000 שקלים חדשים - 8%;

(ה) על חלק השווי העולה על 15,000,000 שקלים חדשים - 10%.

(4) בסעיף קטן זה -

(א) "דירה יחידה" - דירת מגורים שהיא דירתו היחידה של הרוכש בישראל ובאזור כהגדרתו בסעיף 16א; לעניין הגדרה זו יראו דירת מגורים כדירה יחידה גם אם יש לרוכש, נוסף עליה, דירת מגורים שהושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת התשנ"ז (1 בינואר 1997), או דירת מגורים שחלקו של הרוכש בה הוא כאמור בסעיף 49ג(3);

(ב) "תושב ישראל" - לרבות מי שבתוך שנתיים מיום רכישת הדירה היה לתושב ישראל לראשונה או לתושב חוזר ותיק, כמשמעותם בסעיף 14(א) לפקודה;

(ג) יראו רוכש ובן זוגו, למעט בן זוג הגר בדרך קבע בנפרד, וילדיהם שטרם מלאו להם 18 שנים, למעט ילד נשוי או ילד יתום מאחד או משני הוריו - כרוכש אחד;
(ד) שווי הזכות הנמכרת במכירת זכות במקרקעין לרוכש הנמנה עם קבוצת רכישה יהיה שווי המכירה של הנכס הבנוי שהוא דירה המיועדת לשמש למגורים; לעניין זה, "קבוצת רכישה" - כמשמעותה בפסקה (2) בהגדרה "דירת מגורים" שבסעיף קטן (ג).

(ג1ד) (בוטל).

(ג1ה) (בוטל).

(ג1ו) (1) על אף האמור בפסקה (1) של סעיף קטן (ג1ג), במכירת זכות במקרקעין, שהם בניין או חלק ממנו שהוא דירת מגורים, שלא חלות לגביה הוראות פסקה (2) של הסעיף הקטן האמור, שנעשתה בתקופה שמיום תחילתו של חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (תיקון מס' 98), התשפ"ב-2021, עד יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024), ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן:

(א) על חלק השווי שעד 5,348,565 שקלים חדשים - 8%;

(ב) על חלק השווי העולה על 5,348,565 שקלים חדשים - 10%.

(2) שר האוצר רשאי, בצו, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להאריך את התקופה הקבועה בפסקה (1) לתקופה נוספת של שנתיים.

(2) הסכומים הנקובים בסעיפים קטנים (ג), (ג1), (ג1א), (ג1ב) ו-(ג1ו), יתואמו בהתאם לעליית המדד ב־16 בינואר של כל שנה (להלן - יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי; השווי שהותאם כאמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 5 ש"ח; בסעיף זה -

"המדד" - מדד שירותי דיור בבעלות הדיירים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" - המדד שיפורסם לאחרונה לפני יום העדכון;

"המדד הבסיסי" -

לענין תיאום הסכומים הנקובים בסעיף קטן (ג1א) (1) - המדד שפורסם ביום כ"ז בטבת התשנ"ט (15 בינואר 1999);

לענין תיאום הסכומים הנקובים בסעיף קטן (ג1א) (2) - המדד שפורסם ביום ג' בחשוון התשס"ח (15 באוקטובר 2007); לענין תיאום הסכומים הנקובים בסעיף קטן (ג1) - המדד שפורסם ביום ד' בשבט התשע"ג (15 בינואר 2013);

לענין תיאום הסכומים הנקובים בסעיף קטן (ג1ה) - המדד שפורסם ביום כ"ד בטבת התשע"ה (15 בינואר 2015);

לענין תיאום הסכומים הנקובים בסעיף קטן (ג1ו) - המדד שפורסם ביום ב' בשבט התשפ"א (15 בינואר 2021).

(3) המנהל יפרסם בהודעה ברשומות את סכומי השווי הקבועים בסעיפים קטנים (ג), (ג1), (ג1א), (ג1ב) ו-(ג1ו), כפי שהם מעודכנים עקב עליית המדד.

(4) שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי בצו להעלות את הסכומים הקבועים בסעיפים קטנים (ג), (ג1), (ג1א), (ג1ב) ו-(ג1ו), מעבר לשיעור עליית המדד.

(ד) שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע כללים למתן פטור ממס הרכישה, כולו או מקצתו, ורשאי הוא לקבוע, באישור כאמור, כללים שונים לסוגי חייבים ולסוגי מקרקעין.

(ה) דין מס הרכישה לכל דבר וענין, למעט פטורים שלפי פרק חמישי 1 עד פרק ששי - כדין המס.

(ו) (בוטל).

תקנות מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (מס רכישה), התשל"ה-1974

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פרשנות

1. בתקנות אלה -
"בן משפחה של חייל שנספה במערכה" - כמשמעותו בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ז-1950, הזכאי לתגמולים, לרבות הורה של נספה ואלמנתו שאינם זכאים לתגמולים מחמת גילם או שיעורי הכנסותיהם ויתום עד גיל 50;
"בנין" - כהגדרתו בסעיף 9 לחוק;
"דירת מגורים" - כהגדרתה בסעיף 9 לחוק;
"מפעל" - כמשמעותו בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957;
"משק חקלאי" - משק חקלאי שבעל הזכות במקרקעין בו הוא יחיד, יחידים או אגודה שיתופית להתיישבות חקלאית, והוא עיקר עיסוקם של היחיד, של היחידים או של חברי האגודה;
"נכה" - אחד מאלה:
(1) נכה כהגדרתו בחוק הנכים (תגמולים ושיקום), [נוסח משולב], התשי"ט-1959, או בחוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד-1954, שדרגת נכותו לצמיתות כפי שנקבעה לו על פי אחד מהחוקים האמורים, אינה פחותה מ-19%;
(2) נכה כהגדרתו בחוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1957, שדרגת נכותו לצמיתות, כפי שנקבעה על פי החוק האמור, אינה פחותה מ-50% והוא זכאי לתגמולים מאוצר המדינה על פי החוק האמור;
(3) נכה תאונת עבודה כמשמעותו בסעיף 103 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן - חוק הביטוח הלאומי) הזכאי לקבל מהמוסד לביטוח לאומי קצבה או מענק לפי פרק ג' לחוק האמור ודרגת נכותו לצמיתות כתוצאה מתאונת עבודה כפי שנקבעה על פי החוק האמור אינה פחותה מ-50%;
(4) נכה על פי פרק ט' לחוק הביטוח הלאומי שנקבעה לו לצמיתות על פי החוק האמור דרגת איכושר להשתכר כדי מחייתו בשיעור של 75% לפחות;
(5) אחד מהמנויים להלן שאחוז נכותו נקבע על פי תקנות מס הכנסה (קביעת אחוז נכות), התש"ס-1979 -
(א) נכה תאונת דרכים שנקבעה לו לצמיתות, נכות שאינה פחותה מ-50%;
לענין זה, "תאונת דרכים" - כהגדרתה בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975;
(ב) נכה משיתוק או קטוע יד או רגל שאחוז נכותו לצמיתות כתוצאה מפגים אלה אינה פחותה מ-50%;
(ג) נכה שנקבעה לו נכות לצמיתות של 100% או נכות של 90% לפחות מחמת שלקה באיברים שונים והאחוז האמור הוא תוצאה של חישוב מיוחד של הליקוי באיברים השונים, שבלעדיו היה נקבע אחוז נכות של 100% לפחות.
"נפגע" - נפגע כמשמעותו בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התשל"ל-1970, שאחוז נכותו לצמיתות על פי החוק האמור אינו פחות מ-19%, ואם נפטר הנפגע כתוצאה

הגדרות

[תיקונים: התש"ס (מס')
(2), התשמ"א, התשמ"ב,
התשמ"ה (מס' 5), התשנ"ג
(מס' 6), התשנ"ה, התשנ"ה
(מס' 6), התשע"ז, התשפ"ג]

מפעולת האיבה - בן משפחה של הנפגע כמשמעותו בחוק האמור, הזכאי לתגמול, ויתום עד גיל 50 ;
"קרוב" - ברזוג, לרבות מי שהיה ברזוג במשך ששה חדשים שקדמו למכירת זכות במקרקעין, הורה, צאצא, בן זוגו של צאצא, אח ואחות ;
"רשות מקומית" - עיריה, מועצה מקומית או ועד מקומי לפי סעיף 3 לפקודת המועצות המקומיות, ואיגוד ערים.

פרק ב': שיעורי מס רכישה

1.2 במכירת זכות במקרקעין או בעשיית פעולה באיגוד מקרקעין ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע להלן :

(1) במכירת זכות במקרקעין ובעשיית פעולה באיגוד מקרקעין, למעט בנין או חלק ממנו שהוא דירת מגורים - 6% ;
(א) על אף האמור בפסקה (1), במכירת זכות במקרקעין, שמתקיימים לגביה התנאים המפורטים להלן, תוחזר לרוכש שישית ממס הרכישה ששילם לפי פסקה (1), ובלבד שלא הותר בניכוי לפי פקודת מס הכנסה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 103א לחוק :

(1) המכירה היא של זכות במקרקעין שקיימת לגביה תכנית כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה (בסעיף קטן זה - תכנית בנייה), המתירה בנייה על הקרקע של דירה אחת לפחות המיועדת לשמש למגורים (להלן - דירת מגורים) ;

(2) לא יאוחר מתום 24 חודשים מיום המכירה, התקבל היתר לבניית דירת מגורים אחת לפחות, לפי חוק התכנון והבנייה.
(2) במכירת זכות במקרקעין בבנין או בחלק ממנו שהוא דירת מגורים, יחולו הוראות אלה :

(א) ישולם מס רכישה בשיעור משווי הזכות הנמכרת כקבוע בסעיף 9 לחוק.

(ב) נמכר חלק מדירה, ישולם חלק מסכום מס הרכישה כאמור בפיסקת משנה (א) שהוא כחלק הזכות בדירה הנמכרת ביחס לכל הזכות בדירה ;

(ג) משמשות יותר מדירת מגורים אחת למגורים כחטיבה אחת יראו אותן כדירה אחת ;

(ד) הרוכש זכות במקרקעין שהיא דירת מגורים ימציא למנהל תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, כי הדירה תשמש למגורים בשלמות וכחטיבה אחת ; הוכח כי התצהיר כאמור היה כוזב, יהיה מי שהצהיר כאמור חייב בתשלום מס רכישה שהיה חל על פי העובדות כהויתן ;

(3)-(4) (בוטלו).

מס רכישה
[תיקונים: התשל"ח,
התשל"ט, התש"ס, התש"ס
(מס' 2), התשמ"א (מס' 2),
התשמ"ב, התשמ"ג (מס' 3),
התשמ"ד (מס' 3), (מס' 4),
(מס' 5), התשמ"ה, התשמ"ה
(מס' 2), (מס' 3), (מס' 6),
התשמ"ו, התשמ"ז (מס' 2),
(מס' 4), (מס' 5), התשמ"ז,
התשמ"ז (מס' 4), התשמ"ח,
התשמ"ח (מס' 3), (מס' 4),
התשמ"ט, התשמ"ט (מס'
(2), התש"ן (מס' 2), (מס' 5),
(מס' 6), (מס' 7), התשנ"א,
התשנ"א (מס' 3), התשנ"ב,
התשנ"ב (מס' 3), התשנ"ג,
התשנ"ג (מס' 2), (מס' 4),
(מס' 8), (מס' 9), התשנ"ה
(מס' 2), (מס' 4), (מס' 6),
התשנ"ח (מס' 2), התשנ"ט,
התשס"ג, התשע"ג]

1. שווי הזכות במקרקעין שנקבע בתקנה זו יותאם לעליית המדד ב־16 באפריל, ב־16 ביולי, ב־16 באוקטובר וב־16 בינואר (להלן - יום העדכון) בשנות המס 1989 ואילך, לפי שיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי. לענין זה - "המדד" - מדד מחירי דירות בבעלות שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; "המדד הבסיסי" - 3857.6 נקודות (ממוצע 1980 = 100.0); "המדד החדש" - המדד שיפורסם לאחרונה לפני יום העדכון. השווי שהותאם כאמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 5,000 שקלים. המנהל יפרסם בהודעה ברשומות את השווי כפי שהוא מעודכן עקב עליית המדד כאמור.

חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969

(סעיפים נבחרים)

פרק ב': עיסקאות ורישומן

6. עיסקה במקרקעין היא הקניה של בעלות או של זכות אחרת במקרקעין לפי רצון המקנה, למעט הורשה על פי צוואה. **עיסקה במקרקעין**
7. (א) עיסקה במקרקעין טעונה רישום; העיסקה נגמרת ברישום, ורואים את השעה שבה אישר הרשם את העיסקה לרישום כשעת הרישום. **גמר העיסקה**
(ב) עיסקה שלא נגמרה ברישום רואים אותה כהתחייבות לעשות עיסקה.
8. התחייבות לעשות עיסקה במקרקעין טעונה מסמך בכתב. **צורתה של התחייבות**
9. התחייב אדם לעשות עיסקה במקרקעין ולפני שנגמרה העיסקה ברישום חזר והתחייב כלפי אדם אחר לעיסקה נוגדת, זכותו של בעל העיסקה הראשונה עדיפה, אך אם השני פעל בתום-לב ובתמורה והעיסקה לטובתו נרשמה בעודו בתום-לב - זכותו עדיפה. **עיסקאות נוגדות**
10. מי שרכש זכות במקרקעין מוסדרים בתמורה ובהסתמך בתום-לב על הרישום, יהא כוחה של זכותו יפה אף אם הרישום לא היה נכון. **רכישה בתום-לב**

סימן ב': הגנת הבעלות וההחזקה

15. בסימן זה "מחזיק" - בין שהשליטה הישירה במקרקעין היא בידיו ובין שהשליטה הישירה בהם היא בידי אדם המחזיק מטעמו. **החזקה**
16. בעל מקרקעין ומי שזכאי להחזיק בהם זכאי לדרוש מסירת המקרקעין ממי שמחזיק בהם שלא כדין. **תביעה למסירת מקרקעין**
17. המחזיק במקרקעין זכאי לדרוש מכל מי שאין לו זכות לכך שיימנע מכל מעשה שיש בו משום הפרעה לשימוש במקרקעין ושיסלק כל דבר שיש בו משום הפרעה כזאת. **תביעה למניעת הפרעה**
18. (א) המחזיק במקרקעין כדין רשאי להשתמש בכוח במידה סבירה כדי למנוע הסגת גבולו או שלילת שליטתו בהם שלא כדין. **שימוש בכוח נגד הסגת גבול (תיקון התש"מ"א)**
(ב) תפס אדם את המקרקעין שלא כדין רשאי המחזיק בהם כדין, תוך שלושים ימים מיום התפיסה, להשתמש בכוח במידה סבירה כדי להוציאו מהם.
19. מי שמוציא מקרקעין מידי המחזיק שלא כאמור בסעיף 18 (ב) חייב להחזירם למחזיק; אולם אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית-המשפט לדון בזכויות שני הצדדים בעת ובעונה אחת, ורשאי בית המשפט להסדיר את ההחזקה, ככל שייראה לו צודק ובתנאים שימצא לנכון, עד להכרעה בזכויותיהם. **החזרת גולה**
20. אין בהוראות סעיפים 16 עד 19 כדי לגרוע מזכות לפיצויים או מכל תרופה אחרת או סעד אחר על פי דין. **שמירת תרופות**

סימן ג': זיקת הנאה

92. זיקת-הנאה יכול שתהא לטובת מקרקעין (להלן - מקרקעין זכאים) או לטובת אדם פלוני, לטובת סוג בני-אדם או לטובת הציבור.
93. (א) זיקת-הנאה יכול שתקבע -
(1) כי בעל המקרקעין הזכאים או מי שהזיקה ניתנה לטובתו זכאי לשימוש מסויים במקרקעין הכפופים;
(2) כי בעל המקרקעין הכפופים חייב להימנע מביצוע פעולה מסויימת באותם מקרקעין.
(ב) זיקת-הנאה לטובת מקרקעין יכול גם שתקבע כי בעל המקרקעין הכפופים חייב לבצע בהם פעולה מסויימת או שלא יהיה זכאי למנוע ביצוע פעולה מסויימת במקרקעין הזכאים.
(ג) על אף האמור בסעיף 13 יכול שתהא זיקת הנאה לגבי חלק מסויים במקרקעין.
94. (א) מי שהשתמש בזכות הראויה להוות זיקת הנאה במשך תקופה של שלושים שנים רצופות רכש את הזיקה והוא זכאי לדרוש רישומה.
(ב) הודעה בכתב של בעל המקרקעין למי שמשתמש בזכות כאמור, לרבות הודעה לציבור, שהוא מתנגד לשימוש בזכות, מפסיקה את התקופה האמורה בסעיף-קטן (א).
95. בזיקת הנאה לטובת אדם או סוג בני-אדם אין בעלי הזיקה רשאים להעביר זכותם אלא בהסכמת בעל המקרקעין הכפופים, והוא באין הוראה אחרת בתנאי הזיקה.
96. זיקת הנאה היא לתקופה בלתי מוגבלת, זולת אם נקבעה לה תקופה בתנאי הזיקה; אולם בית-המשפט רשאי, על פי בקשת צד מעוניין או היועץ המשפטי לממשלה, לבטל את הזיקה או לשנות תנאיה, אם ראה לעשות כן בגלל אי הפעלת הזיקה או בגלל שינוי בנסיבות השימוש בה או במצב המקרקעין הזכאים או הכפופים; ורשאי בית-המשפט לפסוק פיצוי למי שנגרם לו נזק על ידי הביטול או השינוי.
97. חולקו המקרקעין הזכאים או הכפופים, תוצמד זיקת ההנאה לחלקה שהזיקה היתה לזכותה או לחובתה, לפי הענין.
98. (א) בעל שתי חלקות מקרקעין רשאי לשעבד אחת מהן בזיקת הנאה לטובת השניה.
(ב) נתמזגה הבעלות במקרקעין הזכאים ובמקרקעין הכפופים בידי אדם אחד, לא תבטל זיקת ההנאה משום כך בלבד.
(ג) אוחדו המקרקעין הזכאים והמקרקעין הכפופים לחלקה אחת, מתבטלת זיקת ההנאה.

פרק ח': מקרקעי-ציבור ומקרקעי-יעוד

107. בפרק זה -
"מקרקעי ציבור" - מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל, ומקרקעין של רשות מקומית או של תאגיד שהוקם על ידי חיקוק;
"מקרקעי יעוד" - מקרקעי ציבור המיועדים לתועלת הציבור, והם -
(1) שפת הים, לרבות מקרקעין שבתחומי נמל;
- הגדרות
(תיקון התשפ"ג)

(2) נהרות, נחלים ותעלות וגדותיהם; (3) דרכים ומסילות-ברזל, לרבות מקרקעין המשמשים תחנות של מסילות-ברזל; (4) נמלי תעופה; (5) סוגים אחרים של מקרקעי ציבור שנקבעו בתקנות, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, כמקרקעי יעוד לענין פרק זה.	
108. מקרקעין הנמצאים מתחת למימי החופין של ישראל ומקרקעין הנמצאים מתחת למימי האגמים שבישראל הם של המדינה ונמנים על מקרקעי הציבור.	מקרקעין תת-ימיים
109. ברישום של מקרקעי יעוד יצוין היותם מקרקעי יעוד.	רישום של מקרקעי יעוד
110. (א) מקרקעי יעוד לא יהפכו למקרקעי ציבור שאינם מקרקעי יעוד אלא אם אישרה הממשלה או השר שקבעה לכך שחדלו לשמש ליעודם; הודעה על האישור תפורסם ברשומות וציון המקרקעין כמקרקעי-יעוד יימחק. (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) ייהפכו מקרקעי יעוד למקרקעי ציבור שאינם מקרקעי יעוד ויירשמו בהתאם לכך אם נועדו לשמש שלא למקרקעי יעוד באחת מתכניות אלה: (1) תכנית שאושרה סופית לפי חוק התכנון והבנייה; (2) תכנית שאושרה סופית לפי חוק רישום שיכונים ציבוריים (הוראת שעה), התשכ"ד-1964.	הפיכת מקרקעי יעוד למקרקעי ציבור [תיקונים: התשל"ט, התשמ"ח (מס' 3), התשפ"א]
111. במקרקעי יעוד לא יהיה תוקף לכל עיסקה הטעונה רישום, לא יינתן צו אכיפה בשל התחייבות לעשות בהם עיסקה כזאת, ולא תירשם הערה ביחס להתחייבות כזאת, אלא אם העיסקה או ההתחייבות אושרו על ידי הממשלה או השר שקבעה לכך.	איסור עסקאות במקרקעי יעוד
112. במקרקעי ציבור לא יחול סעיף 23.	אי-תחולה
113. (א) במקרקעי יעוד אין התיישנות. (ב) במידה שלפי חוק זה חלה התיישנות במקרקעי ציבור שאינם מקרקעי יעוד, לא תתחיל תקופת ההתיישנות לפני היום שנרשמו על שם בעליהם. (ג) במקרקעי-ציבור לא יחול סעיף 94.	התיישנות
114. הוראות פרק זה באות להוסיף על הוראות חוק-יסוד: מקרקעי ישראל, חוק מקרקעי ישראל, התש"ך-1960 וכל דין אחר החל על מקרקעי ציבור או סוג של מקרקעי ציבור, ולא לגרוע מהן.	שמירת דינים

פקודת הנזיקין [נוסח חדש]

(סעיפים נבחרים)

סימן ד': רשלנות

35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלחיד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלחיד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.
36. החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.
37. האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 של בעל מקרקעין או של תופשם, בשל מצבם של המקרקעין, תחזוקתם או תיקונם, לא תחול כלפי מי שנכנס למקרקעין כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה.
- רשלנות
- חובה כלפי כל אדם
- אחריות בעל מקרקעין כלפי מסיג גבול (תיקון התש"ל)

חוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952

(סעיפים נבחרים)

1. בחוק זה -
"הפקודה" פירושו - פקודת הנזיקים האזרחיים, 1944;
"מעשה" - לרבות מחדל;
"אחריות בנזיקים" פירושו - אחריות לפי הפקודה על מעשה שנעשה לאחר תחילת תקפו של חוק זה;
"פעולה מלחמתית" - לרבות כל פעולה של לחימה בטרור, במעשי איבה או בהתקוממות, וכן פעולה לשם מניעתם של טרור, מעשי איבה או התקוממות שהיא פעולה בעלת אופי לוחמתי, בהתחשב במכלול נסיבותיה, ובכלל זה במטרת הפעולה, במיקומה הגאוגרפי או באיום הנשקף לכוח המבצע אותה;
מונחים אחרים משמעותם כמשמעות הנודעת להם בפקודה.	פירושים
(תיקונים: התשס"ב,
התשע"ב)
8. אין המדינה אחראית בנזיקים בתורת בעלת נכס שהוקנה לה מכוח החוק בלבד, כל עוד לא קנתה אחיזה בנכס.	נכסים מוקנים למדינה
9. האמור בחוק זה אינו פוגע בכל הוראה שבחיקוק מן החיקוקים המנויים להלן, הקובעת, המגבילה או השוללת את אחריות המדינה או מוסדותיה:
(1) פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין);
(2) פקודת בתי הדואר;
(3) פקודת מסילות הברזל הממשלתיות, 1936;
(4) חוק נכסי נפקדים, התשי"א-1950;
(5) חוק נכסי גרמנים, התשי"א-1950;
(6) (נמחקה).	שמירת הוראות חוק
מיוחדות
(תיקון התשס"ד)
9א. אין בהוראות סעיף 5 כדי לגרוע מכל הגנה, חסינות או פטור, הנתונה למדינת ישראל על פי כל דין.	שמירת דינים
(תיקון התשס"ה)

חוק העונשין, התשל"ז-1977

(סעיפים נבחרים)

פרק ה': עבירות נגזרות

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

סימן א': הנסיון

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

25. אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]
26. לענין נסיון, אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]
27. הוראה שבה נקבע לעבירה עונש חובה או שנקבע לה עונש מזערי, לא תחול על נסיון לעבור אותה. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]
28. מי שניסה לעבור עבירה, לא יישא באחריות פלילית לנסיון, אם הוכיח שמחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשה. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

[תיקונים: התשנ"ד (מס' 3),
התשנ"ה (מס' 3)]

פרק ה'1: סייגים לאחריות פלילית

סימן א': הוראות כלליות

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

- 34ה. מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

סימן ב': סייגים לפליליות המעשה

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

134. לא יישא אדם באחריות פלילית בשל מעשה שעשה בטרם מלאו לו שתים עשרה שנים. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]
- 134ז. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה ולא היה בידו לבחור בין עשייתו לבין ההימנעות ממנו מחמת העדר שליטה על תנועותיו הגופניות, לענין אותו מעשה, כמו מעשה שנעשה עקב כפייה גופנית שהעושה לא יכול להתגבר עליה, תוך תגובה רפלקטורית או עוויתית, בשעת שינה, או במצב של אוטומטיזם או של היפנוזה. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]
- 134ח. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש -
(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או
(2) להימנע מעשיית המעשה. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]
- 134ט. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו. [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

(ב) עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה.

(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.

(ד) בסעיף זה, "מצב של שכרות" - מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך הוא היה חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה, להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.

(ה) סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית לא היה מודע, בשעת מעשה, לפרט מפרטי העבירה.

34. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו; ואולם, אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא להתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

הגנה עצמית

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

34.1. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף מי שמתפרץ או נכנס לבית המגורים, בית העסק או המשק החקלאי המגודר, שלו או של זולתו, בכוונה לבצע עבירה, או מי שמנסה להתפרץ או להיכנס כאמור.

הגנת בית מגורים, בית עסק ומשק חקלאי מגודר

[תיקון התשס"ח (מס' 4)]

(ב) הוראת סעיף קטן (א) לא תחול אם -

(1) המעשה היה לא סביר בעליל, בנסיבות העניין, לשם הדיפת המתפרץ או הנכנס;

(2) האדם הביא להתנהגותו הפסולה להתפרצות או לכניסה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

(ג) לענין סעיף זה, "משק חקלאי" - לרבות שטח מרעה ושטח המשמש לאחסון ציוד וכלי רכב במשק חקלאי.

34.2. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי להצלת חייו, חירותו, גופו או רכושו, שלו או של זולתו, מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה הנובעת ממצב דברים נתון בשעת המעשה, ולא היתה לו דרך אחרת אלא לעשותו.

צורך

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

34.3. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שנצטוו לעשותו תוך איום שנשקפה ממנו סכנה מוחשית של פגיעה חמורה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו, ושאנוס היה לעשותו עקב כך.

כורח

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

34.4. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה באחד מאלה:

(1) הוא היה חייב או מוסמך, לפי דין, לעשותו;

(2) עשהו על-פי צו של רשות מוסמכת שהיה חייב לפי דין לציית לה, זולת אם הצו הוא בעליל שלא כדין;

(3) במעשה הטעון לפי דין הסכמה, כאשר המעשה היה דרוש באופן מיידי לשם הצלת חיי אדם, שלמות גופו, או למניעת נזק חמור לבריאותו, ואם בנסיבות הענין לא היה בידו להשיג את ההסכמה;

(4) עשהו באדם בהסכמה כדין, תוך פעולה או טיפול רפואיים, שתכליתם טובתו או טובת הזולת;

(5) עשהו תוך פעילות ספורטיבית או משחק ספורטיבי, שאינם אסורים לפי דין ואינם נוגדים את תקנת הציבור, ובהתאם לכללים הנהוגים בהם.

ציוד

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

כניסה למצב בהתנהגות פסולה [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	34. (א) הוראות סעיפים 34 ו-34 יב לא יחולו אם העושה היה מודע או אם אדם מן הישוב במקומו יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע, לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשהו, כי הוא עלול לעשותו במצב זה, ואם העמיד את עצמו בהתנהגות נשלטת ופסולה באותו מצב; ובלבד שענינו של המעשה שנעשה במצבים האמורים בסעיף 34 או בסעיף 34 יב, לא היה הצלת אינטרס הזולת.
חובה לעמוד בסכנה או באיום [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	(ב) במקרה כאמור בסעיף קטן (א), רואים את האדם כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה; נכנס אדם למצב כדי לעבור את העבירה, והיא מותנית גם בתוצאה, רואים אותו כמי שעבר את העבירה בכוונה.
חובה לעמוד בסכנה או באיום [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	34. הוראות סעיפים 34 ו-34 יב לא יחולו כאשר היתה מוטלת על האדם חובה על-פי דין או מכוח תפקידו לעמוד בסכנה או באיום.
חריגה מן הסביר [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	34. הוראות סעיפים 34 ו-34 יב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה.
זימין דברים [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	34. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך.
טעות במצב דברים [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	34. (א) העושה מעשה בדמותו מצב דברים שאינו קיים, לא יישא באחריות פלילית אלא במידה שהיה נושא בה אילו היה המצב לאמיתו כפי שדימה אותו. (ב) סעיף קטן (א) יחול גם על עבירת רשלנות, ובלבד שהטעות היתה סבירה, ועל עבירה של אחריות קפידה בכפוף לאמור בסעיף 22(ב).
טעות במצב משפטי [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	34. לענין האחריות הפלילית אין נפקה מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, עקב טעות בדבר קיומו של איסור פלילי או בדבר הבנתו את האיסור, זולת אם הטעות היתה בלתי נמנעת באורח סביר.
הגנה על רשות שופטת [תיקון התשנ"ד (מס' 3)]	34. נושא משרה שיפוטית לא יישא באחריות פלילית למעשה שעשה במילוי תפקידו השיפוטיים, אף אם חרג בכך מתחום סמכותו.

סימן ג': מאסר על תנאי

מאסר על-תנאי (תיקונים: התשמ"ח, התשס"א)	52. (א) הטיל בית-המשפט עונש מאסר, רשאי הוא להורות בגזר-הדין שהעונש, כולו או מקצתו, יהיה על תנאי. (ב) (1) מי שנידון למאסר על תנאי לא ישא את ענשו אלא אם עבר - תוך תקופה שנקבעה בגזר-דינו ושלא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים (להלן - תקופת התנאי) - אחת העבירות שנקבעו בגזר-הדין והורשע בשל עבירה כזאת (להלן - עבירה נוספת) תוך תקופת התנאי או לאחריה. (2) הורשע אדם בעבירת בחירות, יכול שתעלה תקופת התנאי בשל עבירה נוספת שהיא עבירת בחירות על שלוש שנים ובלבד שלא תעלה על חמש שנים; לענין פסקה זו, "עבירת בחירות" - (1) עבירה לפי חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט-1969; (2) עבירה לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965; (3) עבירה לפי חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959. (ג) תקופת התנאי תתחיל ביום מתן גזר הדין ואם הנידון נושא אותו זמן עונש מאסר - ביום שחרורו מן המאסר; אולם תקופה שאסיר נמצא בה מחוץ לבית הסוהר
---	--

בשל שחרור בערובה מכח סימן ב' בפרק ג' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בשל חופשה מיוחדת או מכח סימן 11 לפרק ו', יראו אותה כתקופת תנאי מצטברת לתקופת התנאי שקבע בית המשפט; והכל כשבית המשפט לא הורה אחרת.

(ד) קביעת העבירות לפי סעיף קטן (ב) יכול שתהיה בציון סוג של עבירות או בפירוט עבירות מסוימות, אם דרך תיאורן ואם דרך אזכור הוראות חוק; אוזכרה הוראת חוק והיא בוטלה לאחר מכן והוראה אחרת באה במקומה, יראו את גזר-הדין כמאזכר את ההוראה האחרת.

53. (בוטל). [תיקון התשס"ד (מס' 4)]
54. הטיל בית-המשפט עונש מאסר בשל עבירה נוספת, לא יורה שעונש זה יהיה כולו על תנאי. מאסר בשל עבירה נוספת
55. (א) מי שנידון למאסר על תנאי והורשע בשל עבירה נוספת, יצווה בית-המשפט על הפעלת המאסר על תנאי. הפעלתו של מאסר על-תנאי
- (ב) בצו לפי סעיף קטן (א) רשאי בית-המשפט להורות שהפעלת המאסר על תנאי תהיה בכפוף לתוצאות הערעור על ההרשעה בשל העבירה הנוספת.
- (ג) צו לפי סעיף זה יינתן מאת בית-המשפט שהרשיע את הנידון בשל העבירה הנוספת, והוא יכול להינתן מאת כל שופט של אותו בית-משפט.
56. (א) בית-המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית-המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צורך להפעיל את המאסר על תנאי. הארכת תקופת התנאי (תיקון התשמ"ח)
- (ב) לא ישתמש בית-המשפט בסמכות לפי סעיף זה אלא לגבי ההרשעה הראשונה של הנאשם בשל עבירה נוספת.
- (ג) האריך בית המשפט את תקופת התנאי לתקופה נוספת לפני תום תקופת התנאי, תחל תקופת התנאי הנוספת בתום תקופת התנאי; חידש בית המשפט את תקופת התנאי לאחר שתמה תקופת התנאי, תחל תקופת התנאי הנוספת מיום מתן פסק הדין, והכל כשבית המשפט לא הורה אחרת.
57. לענין סעיפים 54 עד 56 דינו של עונש מאסר על תנאי שהטיל בית-דין צבאי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, התשמ"ו-1955, כדין עונש מאסר על תנאי שהטיל בית-משפט, זולת אם סבר בית-המשפט שהרשיע בשל העבירה הנוספת, שהעבירה שעליה הטיל בית-הדין הצבאי את עונש המאסר על תנאי היתה עבירה צבאית כמשמעותה באותו חוק. מאסר על-תנאי שהטיל בית-דין צבאי
58. מי שהוטל עליו עונש מאסר בשל עבירה נוספת והופעל נגדו עונש המאסר על תנאי, ישא, על אף האמור בסעיף 45, את שתי תקופות המאסר בזו אחר זו, זולת אם בית המשפט שהרשיעו בשל העבירה הנוספת ציווה, מטעמים שיירשמו, ששתי התקופות כולן או מקצתן יהיו חופפות. תקופות מאסר בזו אחר זו
59. מי שהופעל נגדו מאסר על תנאי יתחיל לשאתו ביום מתן הצו המפעיל את המאסר, זולת אם ציווה בית-המשפט שיתחיל ביום אחר. תחילת המאסר שהופעל
60. (א) צו לפי סעיפים 55 עד 59 ניתן לערעור. ערעור
- (ב) בערעור על ההרשעה בשל העבירה הנוספת מותר לכלול ערעור גם על צו כאמור אם לא הוגש עליו ערעור לפי סעיף זה.

[תיקון התשל"ט (מס' 2)]

סימן ד'1: שירות לתועלת הציבור

שירות לציבור
[תיקון התשל"ט (מס' 2)]

71א. (א) בית משפט שהרשיע אדם ולא הטיל עליו עונש מאסר בפועל, רשאי, במקום כל עונש אחר או בנוסף עליו, לחייבו בצו שיעשה, בשעות הפנאי שלו וללא שכר, פעולה או שירות לתועלת הציבור או הזולת (להלן, בסימן זה - שירות לציבור), למשך תקופה, למספר שעות ובהתאם לתכנית, הכל כפי שיקבע בית המשפט בצו; לצו כאמור ייקרא להלן "צו שירות".

(ב) מצא בית המשפט שנאשם ביצע עבירה, רשאי הוא לתת צו שירות גם ללא הרשעה, בנוסף למבחן או בלעדיו, ומשעשה כן יהיה דינו של צו השירות, לענין סעיף 9 לפקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, כדין צו מבחן.

(ג) בית המשפט לא יתן צו שירות אלא לאחר ששוכנע על פי תסקיר של קצין מבחן שנעשו סידורים על פי תכנית מפורטת שיאפשרו לנידון לעשות את השירות.

(ד) בית המשפט רשאי לקבוע בצו שירות הוראות ותנאים שיראה אותם נחוצים כדי להבטיח את ביצוע השירות ואת הפיקוח על ביצוע השירות בידי הנידון.

(ה) בית המשפט יסביר לנידון בלשון פשוטה את משמעות הצו, את מטרת השירות ואת פרטיו, ויזהירו שאם לא ימלא אחר הצו יהיה צפוי לתוצאות האמורות בסעיף 71ד; בית המשפט לא יתן צו שירות אלא אם הביע הנידון את נכונותו למלא אחר ההוראות הצו.

(ו) שירות לציבור יהיה בפיקוחו של קצין מבחן, והוא רשאי להיעזר באחרים לצורך זה.

תקופת צו שירות ושינויו
[תיקונים: התשל"ט (מס' 2),
התשס"ג]

71ב. (א) תקופת תקפו של צו שירות לא תעלה על שנה אחת, אולם רשאי בית המשפט להאריכה מנימוקים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שמכסת שעות העבודה לא תעלה על מכסת השעות שנתחייב בה הנידון מלכתחילה.

(ב) בית המשפט שנתן צו שירות רשאי - על פי בקשת קצין מבחן או על פי בקשת הנידון - לעיין מחדש בצו, לשנותו, לקבוע בו הוראות חדשות או לבטל הוראה מהוראותיו, הכל כפי שיראה לצורך בנסיבות הענין.

חייבויו של החייב בשירות
[תיקון התשל"ט (מס' 2)]

71ג. מי שחוייב בשירות לציבור לפי סימן זה יבצע את השירות שהוטל עליו בצו, בהתאם לאמור בו, ויצייט להוראות קצין המבחן שקבע בית המשפט או של מי שהוא מינה לכך, בכל הקשור לשירות.

הפרת צו שירות
[תיקון התשס"ד (מס' 4)]

71ד. הוכח להנחת דעתו של בית המשפט שנתן את צו השירות שהנידון לא מילא אחר צו השירות, רשאי הוא -

(1) אם ניתן צו השירות בלא הרשעה - לבטל את צו השירות, להרשיעו ולגזור עליו עונש על העבירה שבגללה ניתן צו השירות (בסעיף זה - העבירה המקורית);

(2) אם ניתן צו השירות לאחר הרשעה בלא כל עונש נוסף - לבטל את צו השירות ולהטיל עליו עונש על העבירה המקורית במקום צו השירות;

(3) אם ניתן צו השירות לאחר הרשעה נוסף על עונש אחר - לבטל את צו השירות ולהטיל עליו עונש נוסף על העבירה המקורית במקום צו השירות, בהתחשב, בין השאר, בכל עונש שהוטל עליו על העבירה המקורית.

תקנות
[תיקון התשל"ט (מס' 2)]

71ה. שר העבודה והרווחה רשאי, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצוע פרק זה, ובין השאר בענין החזר הוצאות הקשורות בביצוע השירות לציבור.

מעמד עושה השירות
[תיקון התשל"ט (מס' 2)]

71ו. מי שחוייב בשירות לציבור לפי סימן זה לא ייחשב כעובדו של מי שבשבילו או באמצעותו הוא מבצע את השירות.

חוק העמותות, התש"ס-1980

(סעיפים נבחרים)

פרק א': ייסוד

1. שני בני אדם או יותר, שהם בגירים החפצים להתאגד כתאגיד למטרה חוקית שאינה מכוונת לחלוקת רווחים בין חבריו ושמטרתו העיקרית אינה עשיית רווחים, רשאים לייסד עמותה; העמותה תיכון עם רישומה בפנקס העמותות.
2. (א) בקשה לרישום עמותה תוגש בידי המייסדים לרשם העמותות (להלן - הרשם) באופן מקוון ויצויינו בה שם העמותה, מטרותיה, מענה בישראל, מענה הדיגיטלי, אחד מכל פרט המנוי בתוספת הרביעית לחוק החברות, שמות המייסדים, מעניהם ומספרי זהותם; לבקשה יצורף תצהיר חתום בידי כל המייסדים על נכונותם לייסד עמותה, כאמור בבקשה, ולכהן בה כחברי ועד.
- (ב) לאחר הגשת הבקשה, וכל עוד לא נרשמה העמותה, יכיר הרשם בכל בקשה לשינוי או לתיקון פרט כאמור בסעיף קטן (א), אם חתומים עליה רוב המייסדים החתומים על הבקשה המקורית; ובלבד שהוכח להנחת דעתו, כי הודעה על ההחלטה להגיש בקשה לשינוי או לתיקון, נשלחה לכל המייסדים בדואר רשום 14 ימים לפחות לפני מועד הגשתה. בקשה לשינוי או לתיקון כאמור בסעיף קטן זה, תוגש באופן מקוון.
- (ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), הרשם רשאי לאפשר הגשת בקשה לפי אותם סעיפים קטנים שלא באופן מקוון אם התקיימו נסיבות שמצדיקות זאת.
- (ד) בחוק זה -
- "חוק החברות" - חוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "מען דיגיטלי" - כהגדרתו בחוק החברות.

הזכות לייסד עמותה
[תיקונים: התשס"ה, התשס"ז
(מס' 2)]

בקשה לרישום עמותה
(תיקונים: התשנ"ו, התשפ"ב)

פרק ב': תקנון

9. לכל עמותה יהיה תקנון כמפורט בפרק זה; דין התקנון כדין חוזה בין העמותה לבין חבריה ובינם לבין עצמם.
10. המייסדים רשאים להגיש לרשם תקנון לעמותה; לא הגישו המייסדים תקנון לרשם כאמור, יראו כתקנונה את התקנון המצוי שבתוספת הראשונה.
11. (א) עמותה רשאית לשנות את תקנונה, שמה ומטרותיה בהחלטת האסיפה הכללית שנתקבלה ברוב קולות הזכאים להצביע בה; החלטה לפי סעיף זה טעונה רישום בידי הרשם ויחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות סעיפים 4 עד 7 ו-10; תוקפה של ההחלטה מיום רישומה בידי הרשם.
- (ב) שינוי מטרה של עמותה במטרה אחרת או שינוי הוראות תקנון לגבי ייעוד הנכסים בפירוק (בסעיף זה - מטרה), וכן הוספת מטרה למטרות עמותה או גריעה מהן (בסעיף זה - שינוי מטרות), יתקבלו בהחלטת האסיפה הכללית, לאחר שוועד העמותה הציג לפניו פירוט של הנכסים שנצברו למטרותיה של העמותה עובר לשינוי המבוקש, והמחויבויות שקיבלה על עצמה העמותה לענין זה, לרבות כלפי תורמים לעמותה.
- (ג) שינוי מטרות כאמור בסעיף קטן (ב) ייעשה כמפורט להלן, לפי הענין:
- (1) אם המטרה שהעמותה מבקשת להחליף, לגרוע או להוסיף קרובה למטרה שאותה היא מחליפה או למטרותיה האחרות (בסעיף זה - מטרה קרובה), טעון שינוי כאמור רישום בידי הרשם; סבר הרשם כי המטרה

התקנון - בחוזה
(תיקון התשנ"ו)

תקנון רשום ותקנון מצוי
(תיקון התשנ"ו)

שינוי התקנון, השם והמטרות
[תיקונים: התשנ"ז, התשס"ז
(מס' 2)]

כאמור אינה מטרה קרובה - יודיע על כך לחברה, והיא תפעל כאמור בפסקה (2);

(2) אם המטרה שהעמותה מבקשת להחליף או להוסיף, אינה מטרה קרובה, או שאין לעמותה מטרה קרובה למטרה שאותה היא מבקשת לגרוע, טעון שינוי כאמור אישור בית המשפט.

(ד) הרשם לא ירשום שינוי מטרת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) אלא אם כן שוכנע כי בנסיבות הענין צודק ונכון לעשות כן, בשים לב למטרות העמותה, לפעילותה לפני השינוי, ולמחויבויות שקיבלה על עצמה העמותה לצורך השינוי.

(ה) בית המשפט יחליט בבקשה לשינוי מטרת של עמותה לפי סעיף זה, לאחר שנתן לרשם הזדמנות להביע את עמדתו; בית המשפט לא יאשר שינוי מטרת אלא אם כן שוכנע כי בנסיבות הענין צודק ונכון לעשות כן, בשים לב למטרות העמותה ולפעילותה לפני השינוי, ובתנאים ובהסדרים שיקבע.

(ו) קיבל הרשם מעמותה עותק של החלטת בית המשפט המאשרת שינוי מטרת לפי סעיף קטן (ג), ירשום אותה בהתאם להוראות סעיף קטן (א).

(ז) שר המשפטים רשאי לקבוע הוראות לענין חובה של עמותה למסור הודעה על כוונתה לשנות את מטרותיה או על שינוי המטרות, ואת הדרכים והמועדים למסירתה, בהתחשב בסוגי עמותות ורשאי הוא להסמיך את הרשם לקבוע הוראות כאמור לגבי עמותה מסוימת, בהתחשב באופייה או בנסיבות הענין.

12. (א) כל תקנון או שינוי בתקנון שהוגש לרשם על פי סעיפים 10 ו-11 יירשם על ידיו אם מצא כי התקיימו הוראות סעיפים 1, 15 עד 20, 23, 27 עד 39 ו-43 עד 47 וסעיפים 1(א), 1(ב), 7 ו-12 לתקנון המצוי שבתוספת הראשונה.
- (ב) הוגש לרשם או נרשם על ידיו תקנון, וענין המוסדר בתקנון המצוי אינו מוסדר בו, מוסדר בו באופן חלקי, או מוסדר בו באופן לקוי כך שהוא נוגד את הוראות סעיף קטן (א), יחולו על החסר או על הליקוי הוראות התקנון המצוי.
13. התקנון יכול שיגביל את סמכות העמותה לשנות את תקנונה, שמה או מטרותיה, לדרוש לשינוי רוב גדול יותר מן האמור בסעיף 11 או לקבוע לו תנאים אחרים.

14. (בוטל).
- שינוי מען
(תיקון התשפ"ב)

פרק ג': חברים

15. (א) כל אדם שמלאו לו שבע עשרה שנים וכל תאגיד כשיר להיות חבר עמותה.
- (ב) על אף האמור בסעיף 4 בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, הצטרפות של קטין לעמותה והצבעה של קטין שהוא חבר העמותה באסיפה הכללית אינן טעונות הסכמת נציגו.
16. התנאים לחברות בעמותה, פקיעת חברות, קבלת חברים, פרישתם והוצאתם יהיו לפי הוראות התקנון, ואולם -
- (1) לא תותנה פרישתו של חבר אלא במתן הודעה זמן סביר מראש;
- (2) לא יוצא חבר אלא מן הטעמים שפורטו בתקנון ולאחר שניתנה לו הזדמנות נאותה להשמיע טענותיו.
17. החברות בעמותה היא אישית, אינה ניתנת להעברה ואינה עוברת בירושה.
18. עמותה חייבת לנהל פנקס חברים ולרשום בו כל חבר, מענו, מספר זהותו, תאריך תחילת חברותו ותאריך פקיעתה.
- מזהות
פנקס חברים

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פרשנות

1. בחוק זה -
"תאונת דרכים" - מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים גם מאורע שאירע עקב התפוצצות או התלקחות של הרכב, שנגרמו בשל רכיב של הרכב או בשל חומר אחר שהם חיוניים לכושר נסיעתו, אף אם אירעו עלידי גורם שמחוץ לרכב, וכן מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו או מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המיכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי; ואולם לא יראו כתאונת דרכים מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אותו אדם, והנזק נגרם על ידי המעשה עצמו ולא על ידי השפעתו של המעשה על השימוש ברכב המנועי;
"נזק גוף" - מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי, לרבות פגיעה בהתקן הדרוש לתפקוד אחד מאברי הגוף שהיה מחובר לגוף הנפגע בעת אירוע תאונת הדרכים;
"שימוש ברכב מנועי" - נסיעה ברכב, כניסה לתוכו או ירידה ממנו, החנייתו, דחיפתו או גרירתו, טיפול בדרך או תיקון בדרך ברכב, שנעשה בידי המשתמש בו או בידי אדם אחר שלא במסגרת עבודתו, לרבות הידרדרות או התהפכות של הרכב או התנתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו תוך כדי נסיעה וכן הינתקות או נפילה כאמור מרכב עומד או חונה, שלא תוך כדי טיפולו של אדם ברכב במסגרת עבודתו ולמעט טעינתו של מטען או פריקתו, כשהרכב עומד;
"נפגע" - אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים, למעט אם נגרם מפגיעת איבה כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970;
"פקודת הביטוח" - פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) [נוסח חדש], התש"ל-1970;
"מבטח" - כמשמעו בפקודת הביטוח, לרבות מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 לפקודת הביטוח;
"רכב מנועי" או "רכב" - רכב הנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר יעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרבות רכבת, טרקטור, מכונה ניידת הכשירה לנוע בכוח מיכני בכביש ורכב נגרר או נתמך על ידי רכב מנועי, ולמעט כסא גלגלים, עגלת נכים ומדרגות נעות;
"ישראלי" - אדם הרשום במרשם האוכלוסין המתנהל לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, וכן מי שבידו אשרה לישיבת ארעי לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952;
"האזור", "ההסכם", "שטחי האחריות הפלסטינית", "מבטח מהאזור" ו"מבטח משטחי האחריות האזרחית הפלסטינית" - כהגדרתם בפקודת הביטוח;
"האזורים" - כמשמעותם בחוק יישום חוזה השלום בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית, התשנ"ה-1995;
"נוסע יוצא", "נוסע נכנס", "עובד", ו-"שדה התעופה" - כהגדרתם בחוק יישום מזכר ההבנה בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית (שימוש משותף בשדה התעופה עקבה) (הוראת שעה), התשנ"ז-1997;

הגדרות

[תיקונים: התשמ"ג,
התשמ"ה, התשמ"א,
התשנ"ה, התשנ"ה (מס' 2),
התשנ"ח, התשנ"ח (מס' 2)]

סימן ג': שונות

[תיקון התשמ"ט (מס' 2)]

6. שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות -

- (1) סמכות בית המשפט לפסוק, שהפיצויים בשל הפסד כושר השתכרות והוצאות מתמשכות, כולם או מקצתם, ישולמו בתשלומים עיתיים שיהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ;
- (2) מקרים שבהם רשאי הנפגע לבקש הגדלת התשלומים שנפסקו ;
- (3) זכותם של תלויים בנפגע שנפטר לאחר שנפסקו לו תשלומים עיתיים.

מומחה רפואי
[תיקון התשמ"ה]

6א. (א) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, הוראות בדבר מינוי מומחה אשר יחוה דעתו בענין הנכות הרפואית של נפגע, או בכל נושא רפואי אחר, לרבות דרכי שיקומו של הנפגע, ובדבר סמכויותיו וחובותיו של המומחה.

(ב) מונה מומחה כאמור בסעיף קטן (א), יחולו הוראות אלה :

- (1) בעלי דין יהיו רשאים להזמין את המומחה לבית המשפט לחקירה, אולם לא יהיו רשאים להביא עדות נוספת של מומחה לענין הנדון אלא ברשות בית המשפט מטעמים מיוחדים שיירשמו ;
- (2) כל צד יהיה רשאי להפנות אל המומחה, בכתב, שאלות הבהרה לחוות הדעת שנתן ;
- (3) בית המשפט יקבע את שכרו של המומחה, והוא ישולם בידי בעלי הדין או אחד מהם, כפי שיוורה בית המשפט.

קביעת דרגת נכות לפי
חוק אחר
[תיקון התשמ"ה]

6ב. נקבעה על פי כל דין דרגת נכות לנפגע בשל הפגיעה שנגרמה לו באותה תאונת דרכים, לפני שמיעת הראיות בתביעה לפי חוק זה, תחייב קביעה זאת גם לצורך התביעה על פי חוק זה ; ואולם בית המשפט יהיה רשאי להתיר לבעל דין בתביעה לפי חוק זה, להביא ראיות לסתור את הקביעה האמורה, אם שוכנע שמן הצדק להתיר זאת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

הגבלת זכויותם של נפגעים
[תיקונים: התשמ"ט (מס' 2),
התשמ"ט]

7. נפגעים אלה אינם זכאים לפיצויים לפי חוק זה :

- (1) מי שגרם לתאונה במתכוון ;
- (2) מי שנהג ברכב תוך הפרת החוק לתיקון דיני העונשין (שימוש ברכב ללא רשות), התשכ"ד-1964, וכן מי שהיה מצוי ברכב בודעו שנוהגים בו כאמור ;
- (3) מי שנהג ברכב כשאין לו רשיון לנהוג בו, למעט רשיון שפקע מחמת אי-תשלום אגרה או מחמת הגבלה שהוטלה לפי פרק ו' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 ;
- (4) מי שהרכב שימש לו, או סייע בידו, לביצוע פשע ;
- (5) מי שנהג ברכב ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח שהיה לו לא כיסה את שימושו ברכב ;
- (6) בעל הרכב או המחזיק בו, שהתיר לאחר לנהוג ברכב כשאין לו ביטוח לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה ושנפגע בתאונת דרכים שאירעה באותה נהיגה, בין בהיותו ברכב ובין מחוצה לו.

זכויותו של נהוג בהיתר
לתבוע פיצויים
[תיקון התשמ"ט (מס' 2)]

7א. על אף האמור בסעיף (5)7, מי שנפגע כשנהג ברכב בהיתר מאת בעליו או מאת המחזיק בו, ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח אינו מכסה את שימושו ברכב,

והוא לא ידע על כך ובנסיבות הענין גם לא היה סביר שיידע, יהא זכאי לתבוע פיצויים מן הקרן כפי שזכאי לכך נפגע לפי סעיף 12(ב).

7. תלויים בנפגע יהיו זכאים לתבוע פיצויים לפי חוק זה גם אם הנפגע עצמו לא היה זכאי לכך לפי סעיף 7, ואם היו תלויים במי שנפגע כשנהג ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח אינו מכסה את החבות הנדונה, יהיו זכאים לתבוע כאמור מן הקרן.

זכאותם של תלויים לתבוע פיצויים
[תיקון התשמ"ט (מס' 2)]

8. (א) מי שתאונת דרכים מקנה לו עילת תביעה על פי חוק זה, לרבות תביעה על פי ביטוח כאמור בסעיף 3(א)2 ובסעיף 3(ד) לפקודת הביטוח, לא תהיה לו עילת תביעה על פי פקודת הנזיקין בשל נזק גוף, זולת אם נפגע בתאונה שנגרמה עלידי אדם אחר במתכוון.

ייחוד העילה
(תיקונים: התשמ"ט, התשנ"ה)

(ב) מי שאלמלא הוראות סעיף 22(ב), היתה תאונת דרכים מקנה לו עילת תביעה כאמור בסעיף קטן (א), דינו לענין הוראות סעיף זה, כדין מי שיש לו עילת תביעה על פי חוק זה.

(ג) אין בהוראת סעיף קטן (א) כדי לגרוע מתביעה על פי פקודת הנזיקין של מי שאין לו עילת תביעה על פי חוק זה.

9. (א) מי ששילם פיצויים המגיעים לפי חוק זה לא תהא לו זכות חזרה על אדם אחר החייב בפיצויים לפי חוק זה זולת הזכות לחזור על אחד מאלה:

זכות חזרה
[תיקון התשמ"ט (מס' 2)]

- (1) מי שאינו זכאי לפיצויים כאמור בסעיף 7;
- (2) מי שאין לו ביטוח לפי פקודת הביטוח או שהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה, למעט מי שהיה לו ביטוח שנתי שתקפו פג תוך 30 יום לפני התאונה;
- (3) בעל הרכב או המחזיק בו כאמור בסעיף 7א.
- (ב) חבותו של מי שחוזרים עליו לפי סעיף קטן (א), תהיה לפי פקודת הנזיקין.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכות החזרה של מעורבים בתאונה לפי סעיף 3(ב) בינם לבין עצמם.

פקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל"ה-1975

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פרשנות

1. (א) בפקודה זו -
"עסק" - כל משלחיד שמותר לעסוק בו;
"קשרי שותפות" - הקשרים שבין בני אדם המנהלים יחד עסק לשם הפקת רווחים, למעט את הקשרים שבין חברי תאגיד שהואגד לפי כל דין אחר;
"שותפות" - חבר בני האדם שהתקשרו בקשרי שותפות;
"שותף" - כל מי שהתקשר עם זולתו בקשרי שותפות;
"שותף מוגבל" - מי שהכניס לשותפות בשעת ההתקשרות הון, בכסף או בנכס שהוערך בסכום מפורש, על מנת שלא יהא אחראי לחיוביה של השותפות למעלה מן הסכום שהכניס כאמור;
"שותף כללי" - שותף שאינו שותף מוגבל;
"שם השותפות" - השם שבו מנהלת שותפות את עסקיה;
"בית משפט" - בית המשפט המוסמך לצוות על פירוק שותפות;
"רשם" - מי שממלא לפי פקודה זו תפקידו של רשם השותפויות.
(ב) דיני היושר והמשפט המקובל האנגליים החלים על שותפויות יחולו בישראל, ככל שאין בהם סתירה להוראה מפורשת של פקודה זו.
4. שותפות שנתכוננה לשם ניהול עסק, חייבת ברישום לפי הוראות פקודה זו תוך חודש מן היום שנתכוננה; להוציא שותפות בין חקלאים לשם מיזם משותף בקשר עם עיבוד אדמה.
5. שותפות שאינה חייבת ברישום רשאית להירשם כשותפות לפי פקודה זו, אם ביקשו זאת שותפיה, ואם נרשמה תחול עליה פקודה זו.
6. שותפות החייבת ברישום ולא נרשמה כדין, דינו של כל שותף - קנס 15 לירות לכל יום שבו נמשכת העבירה; אולם אירישומה של שותפות לא ישפיע בשיקול אם השותפות קיימת ואם לאו.
7. רישומה של שותפות יהיה במשלוח הודעה לרשם, חתומה בידי השותפים ומכילה פרטים אלה:
(1) שם השותפות;
(2) מהות העסק דרך כלל;
(3) מקומו הראשי של העסק;
(4) שמו המלא, מענו והגדרו של כל שותף;
(5) שמותיהם של השותפים המורשים לנהל את עניני השותפות ולחתום בשמה, זולת אם כולם מורשים לכך;
(6) תקופת קיומה של השותפות, אם נקבעה לה תקופה, ויום תחילתה.
8. הרשם ידאג שההודעה, או תקציר הימנה, תפורסם ברשומות על חשבון השותפות. פרסום

פרק ו': שותפות מוגבלת

56. שותפות מוגבלת תתכונן באופן ובתנאים המפורשים בפקודה זו, ויחולו עליה הוראות הפקודה זולת אם אינן מתיישבות עם הוראה מפורשת לענין הנדון.	תחולת הפקודה על שותפות מוגבלת
57. (א) שותפות מוגבלת תכלול שותף כללי אחד לפחות החב בכל חיוביה ושותף אחד לפחות שאינו חב בהם אלא כשיעור הסכום שהכניס להון השותפות. (ב) תאגיד יכול שיהא שותף מוגבל.	הרכבה של שותפות מוגבלת
58. רישומה של שותפות מוגבלת יהיה במשלוח הודעה בדואר לרשם או במסירתה; לו כשהיא חתומה בידי השותפים ומכילה, בנוסף על הפרטים הנדרשים משותפות רגילה, הודעה שהשותפות היא מוגבלת, ופרטים על כל שותף מוגבל ועל הסכום שהכניס ואם שולם במזומנים או בדרך אחרת.	רישום שותפות מוגבלת
59. (א) חל בתקופת קיומה של שותפות מוגבלת שינוי בסכום שהכניס שותף מוגבל, או בחבותו של שותף מחמת שנהפך משותף כללי לשותף מוגבל או להיפך - תישלח לרשם בדואר או תימסר לו, תוך שבעה ימים לאחר השינוי, הודעה על כך חתומה ביד השותפות המפרשת את מהות השינוי. (ב) הופרה הוראת סעיף זה, דינו של כל שותף כללי - קנס 15 לירות לכל יום שבו נמשכה העבירה.	רישום שינויים
60. כל סידור או עסקה שעל פיהם יחדל אדם להיות שותף כללי בשותפות ויהיה לשותף מוגבל בה, או שעל פיהם תעבור זכות בשותפות משותף מוגבל לאדם אחר, לא יהיה להם כל תוצא לענין פקודה זו כל עוד לא פורסמה הודעה על כך ברשומות.	שינויים שיש לפרסם ברשומות
61. (א) שותפות מוגבלת תתכונן על פי הסכם בכתב (להלן - תקנות השותפות). (ב) עם כל בקשה לרישום שותפות מוגבלת יש למסור לרשם, או לשלוח אליו בדואר, עותק של תקנות השותפות. (ג) הרשם יגיש את תקנות השותפות לשר המשפטים והוא רשאי, לפי שיקול דעתו המוחלט, להתיר את הרישום או לסרב. (ד) משנתקבל היתר שר המשפטים לרישום השותפות יודיע הרשם על כך לשותפות, ירשום את התקנות וישמור אותן אצלו. (ה) שותפות מוגבלת לא תתחיל בעסקיה לפני שקיבלה מן הרשם הודעה ששר המשפטים התיר את רישומה. (ו) הופרה הוראת סעיף קטן (ה), דינו של כל שותף - קנס 750 לירות.	כינון שותפות מוגבלת
62. (א) שותפות מוגבלת רשאית לשנות את תקנות השותפות, בכפוף להוראות סעיף זה; לשינוי לא יהיה תוקף אלא לאחר היתר שר המשפטים. (ב) רצו השותפים לשנות את התקנות, ימסרו לרשם, או ישלחו אליו בדואר, עותק של התקנות כפי ששנו; הרשם יגישו לשר המשפטים והוא רשאי, לפי שיקול דעתו המוחלט, להתיר את רישום התקנות ששנו או לסרב. (ג) קיבל הרשם את היתר שר המשפטים לרשום את תקנות השותפות ששנו, יודיע על כך לשותפות, ירשום את התקנות וישמור אותן אצלו.	שינוי תקנות של שותפות מוגבלת

פקודת השטרות [נוסח חדש]

(סעיפים נבחרים)

1. בפקודה זו -
- "בנקאיי" - לרבות חבר בני אדם, מואגד ושאינו מואגד, העוסק בעסקי בנק;
"הוצאה" - מסירה ראשונה של שטר או של שטר חוב, כשהם שלמים בצורתם, לאדם הנוטל אותם בתור אוחז;
"הסב" - היסב מוגמר במסירה;
"המוכז" - אדם המחזיק בשטר או בשטר-חוב שהם בני פרעון למוכז;
"אוחז" - מי שהוא הנפרע או הנסב של שטר או של שטר-חוב ומחזיק בו, או מי שהוא המוכז;
"מסירה" - העברת החזקה מאדם לאדם, בין החזקה למעשה ובין החזקה להלכה;
"ערך" - תמורה בתעריך;
"פושט רגל" - לרבות אדם שרכושו הוקנה לנאמן, או לנמחה לפי דין ברתוקף אותה שעה בענייני פשיטת-רגל;
"קיבול" - קיבול מוגמר במסירה או בהודעה;
"שטר" - שטר חליפין, לרבות שיק;
"תובענה" - לרבות תביעה שכנגד וקיצוץ.

סימן ד': סיחור השטר

30. (א) משהועבר שטר מאדם לאדם בדרך העושה את הנעבר לאוחז השטר - השטר פסיד מהו מסוחר.
(ב) שטר בפרעון למוכז - סיחורו במסירה.
(ג) שטר בפרעון לפקודה - סיחורו בהיסב של האוחז שהוגמר במסירה.
(ד) האוחז שטר לפקודתו שהעביר את השטר בעד ערך בלא היסב, העברתו נותנת לנעבר אותה זכות קנין בשטר שהיתה לו למעביר, ובנוסף על כך רוכש הנעבר את הזכות לקבל את היסבו של המעביר.
(ה) היה אדם חייב להסב שטר בתור נציג, יכול הוא להסב את השטר בביטויים השוללים את חבותו האישית.
31. היסב עושה סיחור אם נתמלאו בו תנאים אלה:
- (1) צריך שיהא כתוב על השטר גופו וחתום בידי המסב; חתימתו של המסב על השטר, היא בלבד ללא תוספת מלים, דיה;
היה ההיסב כתוב על גבי ספח או על גבי "העתק" של שטר שהוציאוהו או שסיחורו במדינה המכירה בכוחם של העתקים, רואים את ההיסב כאילו נכתב על השטר גופו;
(2) צריך שיהא היסב לשטר כולו; היסב חלקי, היינו היסב הנחזה כמעביר לנסב חלק בלבד של הסכום העומד לפרעון, או הנחזה כמעביר את השטר לשני נסבים או יותר, לכל אחד לחוד, אינו עושה סיחור;
(3) מקום שהשטר הוא לפקודתם של שני נפרעים או נסבים, או של יותר משניים, והם אינם שותפים, צריך שישבו כולם זולת אם היה המסב רשאי להסב בשם האחרים;

1. עפ"י סעיף 83 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, לענין פקודת השטרות דינו של בנק ישראל כדין בנקאיי.

שיבוש תיאורו של נפרע או של נסב	(4) מקום שהשטר הוא לפקודה, והנפרע או הנסב מתואר שלא כנכון, או שנשתבש הכתיב של שמו, יכול הוא להסב את השטר כדרך שכתוב בו ולהוסיף, אם יראה לעשות כן, את חתימתו הנכונה;
סדר היסבים	(5) שטר שיש בו שני היסבים או יותר, חזקה שכל אחד מהם נעשה בסדר שבו הוא עומד על השטר, עד שלא הוכח היפוכו של דבר;
סוגי היסב	(6) היסב יכול שיהיה בין על-החלק ובין במיוחד, ויכול שיהיו בו תנאים מגבילים.

פרק שלישי: שיקים

סימן א': שיקים משוכים על בנקאי

שיק – מהו (תיקון התש"ם)	73. (א) שיק הוא שטר חליפין משוד על בנקאי וברפרעון עם דרישה; הוראות פקודה זו החלות על שטר חליפין ברפרעון עם דרישה יחולו על שיק, חוץ מענין שיש לו הוראה אחרת להלן.
(תיקון התש"ם)	73א. (ב) שיק יכול שהתאריך הנקוב בו יהיה מאוחר מיום הוצאתו, אולם שיק כזה (שיק מאוחר) לא יהיה ברפרעון ולא יהיה ניתן לקיבול, אלא מהתאריך הנקוב בו.
(תיקון התש"ם)	74. בכפוף להוראות פקודה זו –
הצגת שיק לפרעון (תיקון התש"ם)	(1) שיק שלא הוצג לפרעון תוך זמן סביר לאחר התאריך הנקוב בו, או לאחר הוצאתו, לפי המאוחר מביניהם, ובזמן ההצגה היה המושך או האדם שעל חשבונו משוד השטר זכאי, בינו לבין הבנקאי, לפרעון השיק והאיחור בהצגה גרם לו נזק ממשי, הריהו מופטר כדי שיעור הנזק, כלומר כדי השיעור שבו גדל נשיו מאת הבנקאי מכפי שהיה אילו נפרע השיק;
זמן סביר	(2) כשבאים לפסוק מהו זמן סביר יש לשים לב לטיב המסמך, למנהג הסוחרים והבנקאים ולעובדות המקרה המיוחד;
זכות האוחז בשהופטר המושך	(3) אוחז השיק שהמושך או האדם כאמור מופטרים ממנו, יהיה במקומם לנושה של הבנקאי כדי שיעור ההפטר ויהיה זכאי להיפרע ממנו את הסכום.
ביטול רשותו של הבנקאי	75. חובתו ורשותו של הבנקאי לפרוע שיק שמשך עליו לקוחו חדלות על ידי –
	(1) ביטול הוראות הפרעון;
	(2) ידיעה על מות הלקוח;
	(3) ידיעה על פשיטת רגל של הלקוח.
פקודות דיבידנד ניתנות לשרטוט	95. (א) הוראות פקודה זו בענין שיקים משורטטים יחולו על פקודה לתשלום דיבידנד.
הוראות החלות על תעודות אחרות	(ב) הוראות פקודה זו בענין שיקים משורטטים יחולו גם על כל תעודה שהוצאה על ידי לקוח של בנקאי ושכוונתה לאפשר לאדם לקבל מאת הבנקאי, עם דרישה, פרעון הסכום הנזכר בה, ויחולו כאילו היתה אותה תעודה שיק; אולם אין לראות את האמור כאן כאילו בא לעשות אותה תעודה למסמך סחיר.
התישנותו של תובענות (תיקון התש"ח)	96. (א) אין להיזקק לתובענה על פי שטר חליפין או שיק או שטר חוב כנגד מי שהוא צד להם ואינו מסב, לאחר שעברו שבע שנים, וכנגד מסב – לאחר שעברו שנתיים, מן הזמן שבו נולדה לראשונה לאוחז באותה שעה עילת התובענה כנגד אותו צד; ואולם צד לשטר חליפין, לשיק או לשטר חוב, יכול לוותר על טענת ההגנה שאין להיזקק לתובענה נגדו על פי מסמך כאמור, משום שעברה התקופה האמורה בסעיף קטן זה, ומותר לרשום

את הוויתור בין בגוף המסמך כאמור ובין בתעודה נפרדת, בין לפני תחילת התובענה ובין לאחריה, ואם נרשם הוויתור בתעודה נפרדת לא יהיה מחייב, אלא אם האדם שרשם אותו בתעודה קיבל בעדו תמורה בתעריך.

(ב) לגבי הקבל תתחיל התקופה האמורה מחלותו של השטר, זולת אם -

(1) צריך הצגה לפרעון כדי לחייב את הקבל, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך ההצגה;

(2) קובל השטר לאחר חלותו, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך הקיבול.

(ג) לגבי המושך או מסב תתחיל התקופה האמורה מן התאריך שבו נתקבלה הודעת חילול.

חוקיסוד: השפיטה

(סעיפים נבחרים)

פרק ג': בתי המשפט

15. (א) מקום מושבו של בית המשפט העליון הוא ירושלים.
(ב) בית המשפט העליון ידון בערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים.
(ג) בית המשפט העליון ישב גם כבית משפט גבוה לצדק; בשבתו כאמור ידון בעניינים אשר הוא רואה צורך לתת בהם סעד למען הצדק ואשר אינם בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר.
(ד) מבלי לפגוע בכלליות ההוראות שבסעיף קטן (ג), מוסמך בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק -
(1) לתת צווים על שחרור אנשים שנעצרו או נאסרו שלא כדין;
(2) לתת צווים לרשויות המדינה, לרשויות מקומיות, לפקידיהן ולגופים ולאנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין, לעשות מעשה או להימנע מעשות מעשה במילוי תפקידיהם כדין, ואם נבחרו או נתמנו שלא כדין - להימנע מלפעול;
(3) לתת צווים לבתי משפט, לבתי דין ולגופים ואנשים בעלי סמכויות שיפוטיות או מעין שיפוטיות על פי דין - למעט בתי משפט שחוק זה דן בהם ולמעט בתי דין דתיים - לדון בענין פלוני או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני, ולבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה שלא כדין;
(4) לתת צווים לבתי דין דתיים לדון בענין פלוני לפי סמכותם או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני שלא לפי סמכותם; ובלבד שלא ייזקק בית המשפט לבקשה לפי פסקה זו אם המבקש לא עורר את שאלת הסמכות בהזדמנות הראשונה שהיתה לו; ואם לא היתה לו הזדמנות סבירה לעורר שאלת הסמכות עד שניתנה החלטה על ידי בית הדין הדתי, רשאי בית המשפט לבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה על ידי בית הדין הדתי ללא סמכות.
(ד1) (בוטל).
(ה) סמכויות אחרות של בית המשפט העליון ייקבעו בחוק.

בית המשפט העליון
(תיקון התשפ"ג)

16. בתי משפט מחוזיים, בתי משפט שלום ובתי משפט אחרים - הקמתם, סמכויותיהם, מקום מושבם ואזורי שיפוטם, יהיו לפי חוק.
17. פסק דין של בית משפט בערכאה ראשונה ניתן לערעור בזכות, להוציא פסק דין של בית המשפט העליון.
18. ענין שפסק בית המשפט העליון בשלושה, ניתן לקיים בו דיון נוסף בבית המשפט העליון בחמישה או יותר, בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק.

בתי משפט אחרים

ערעור

דיון נוסף

1. ס"ק 15(ד1) בוטל בבג"צ 5658/23. נוסחו היה: "על אף האמור בחוקיסוד זה, מי שבירר סמכות שפיטה על פי דין, לרבות בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לא ידון בעניין סבירות ההחלטה של הממשלה, של ראש הממשלה או של שר אחר, ולא ייתן צו בעניין כאמור; בסעיף זה, "החלטה" - כל החלטה, לרבות בענייני מינויים או החלטה להימנע מהפעלת כל סמכות".

19. בענין פלילי שנפסק בו סופית ניתן לקיים משפט חוזר בעילות שנקבעו בחוק ובדרך משפט חוזר שנקבעה לפי חוק.
20. (א) הלכה שנפסקה בבית משפט תנחה בית משפט של דרגה נמוכה ממנו.
(ב) הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון.
21. לבית משפט יכול שיהיה רשם, בין שופט ובין שאינו שופט.
- רשמים